

ST. OLAV *Julen 2000*

OLAV

Innhold:

3	Lyset skinner i mørket. . .	
4	Adventstidens lærer	<i>Michael McGregor ocso</i>
6	Mot slutten av et jubelår	<i>Anne Bente Hadland o.p.</i>
8	“Jesus - år 2000 etter Kristus”	<i>Ane-Elisabeth Røer o.p.</i>
9	“Jordens salt” -	<i>Brian McNeil c.r.v.</i>
10	Ord om Kristi kirke	<i>PerBjørn Halvorsen o.p.</i>
11	Paven forsvarer “Dominus Jesus”	
12	Bibelen og naturvitenskapen	<i>Christian Semb Magnus</i>
15	Funklende Pollestad-bok	<i>Baby Johannessen</i>
16	Om Kari Vogts “Islam på norsk”	<i>Arne Fjeld 0.p.</i>
17	Om boken “Fest og protest”	<i>Ane-Elisabeth Røer o.p.</i>
18	Fornøyd irsk munk på Tautra	<i>Baby Johannessen</i>
20	Audiovisuelle proteser	<i>Svein Åtland</i>
22	Etter evalueringen av KRL-faget	<i>May-Lisbeth Myrhaug</i>
24	Frisk skoledebatt i Bodø	<i>Torbjørn Olsen</i>
25	Sr. Victoria Helmschrott in memoriam	
26	Ikonbok i lommeformat	<i>UKJ</i>
26	Nytt og velskrevet “Gymnadenia”	<i>UKJ</i>
28	Jul i hjertet	<i>Olav Egil Aune</i>
28	Pius XII og jødene: mer innsyn i arkivene ønskes	
28	Alternativ til Filofaxen	<i>UKJ</i>
32	Blikk på tiden	<i>Observatoria</i>

Forsiden: “Herren fremstilles i templet” - fra boken “Ikoner - Årets fester” med ikoner malt ved Sta. Katarina Konvent, Oslo.

Lyset skinner i mørket...

*I opphavet var Ordet.
Ordet var hos Gud,
og Ordet var Gud;
i opphavet var han hos Gud.*

*Alt ble skapt ved ham;
uten ham er intet skapt.
Alt som er skapt, har sitt liv i ham;
og livet er menneskenes lys.
Lyset skinner i mørket,
og mørket har ikke kunnet gripe det*

*Det var en mann, sendt fra Gud;
hans navn var Johannes.
han kom for å vidne;
han skulle vidne om lyset,
for at alle skulle komme til tro ved ham.
Han var ikke selv lyset,
men han skulle vidne om lyset.
Det sanne lys,
det som opplyser hvert menneske,
kom nå selv til verden.
Han var i verden,
og ved ham er verden blitt til;
men verden kjente ham ikke.*

*Det var sitt eget han kom til,
og hans egne tok ikke imot ham.
Men de som tok imot ham,*

*dem gav han evne til å bli Guds barn;
han som selv er født,
ikke ved manns eller menneskes vilje,
men av Gud.*

*Og Ordet ble menneske av kjøtt og blod,
og oppslo sin bolig blant oss.
Hans guddomsglans har vi sett,
- en herlighet som en enbåren sønn,
kommet fra Faderen
og fylt av hans nåde og sannhet.*

*Om ham vidner Johannes; han roper ut:
"Det er om ham jeg har sagt:
han som kommer etter meg,
er gått forbi meg.
For før meg var han til."*

*Og av hans fylde har vi alle fått,
nåde over nåde;
for ved Moses ble Loven gitt,
men ved Kristus har vi fått del i
hans nåde og sannhet.
Gud har ingen noensinne sett;
men den enbårne Sønn,
som dveler i Faderens favn,
han har vist oss hvem han er.*

Joh 1, 1 - 18

Adventstidens lærer: Johannes Døperen

En av de ruvende skikkelsene i Adventstidens liturgi er Johannes Døperen, den siste av de virkelige store gammeltestamentlige profeter. Jesus selv sa at "blant dem som er født av en kvinne, finnes det ingen større enn Johannes. Men i Guds rike er selv den minste større enn han" (Luk 7.28). Det Jesus her synes å si, er at ingen mer beskjeden eller mer ydmyk enn Johannes Døperen har vandret omkring på denne Guds jord.

Og mellom linjene aner vi den store aktelse Jesus hadde for sin fetter. Her var en som Jesus faktisk beundret, en person av høyeste integritet, og så hengiven overfor Loven at det til slutt førte til at han ble henrettet på grusomt vis. De ordene vi kjenner så godt fra messens nattverdfeiring: "Se Guds lam, se ham som tar bort verdens synder" (Joh 1.29) - de ble første gang uttalt nettopp av Johannes da han gjenkjente Frelseren.

Johannes var spesielt utvalgt for å jrydde vei for Guds sønn, men anså aldri seg selv som viktig - "men han som kommer etter meg, er mektigere enn jeg, - ham er jeg ikke verdig til å bære sandalene for" (Matt 3,11). Da han omsider kom tilbake fra ørkenen og begynte å forkynne sitt budskap for folket, var

virkingen omgående og elektrifiserende. Han forkynte Det glade budskap for de higende hjerter: Den lenge etterlengtede frelsens dag, oppfyllelsen av profetens ord, var nær som morgengryet. Hans ord var rett frem og sterke, men de rammet som piskeslag. Hvem liker å bli kritisert for likegyldighet, apati, løselevned? Hans budskap var enkelt: Gjør bot, forny livet ved bønn og faste... for Guds rike er nær.

Og røsten fra over 2000 år siden henvender seg fremdeles til oss i dag, igjen og igjen oppfordres vi til å gjøre våre hjerter rede for Herren.

Johannes ryddet veien for den Kristus som skulle komme. For å gjøre det, måtte han for en stund la sitt eget lys skinne for folket, og en tid var han enormt populær, så populær at han faktisk hadde sine egne disipler. Men Johannes visste at han selv ikke var lyset (cf. Joh 1,8), at et meget større lys enn det han bragte, skulle komme; et lys han selv ikke skulle oppleve å få ferdes i. Legg merke til at han ikke på noe vis forsøker å hindre eller foregripe det nye lysets "advent", dets komme. Tvert imot: Han gjør med en gang folket oppmerksom på Kristus ("Se Guds lam..."), og vedkjenner seg

Michael McGregor - er irlender, cisterciensermunk og prest for nonnene i Mariaklosteret på Tautra i Trondheimsfjorden; for tiden er han også "fast løsarbeider" i St.Olav.

derved den Ene som står over ham og eksisterte før ham.

Og etter at han har gjort dette, trer Johannes mer enn gjerne til side og lar Ham som er verdens lys, få skinne, vel vitende om at det innebærer at han selv vil gå ubemerket. Hans gjerning er gjort, og hans glede er fullkommen (cf. Joh 3,29). Hans avskjedsord - "han må vokse og jeg skal svinne bort" - lar oss ane både hans storhet og hans ydmykhet.

Å bane vei eller gi plass for en Annen, krever ydmykhet, generøsitet og til tider en storhet som kan innebære død for en selv. Å erkjenne når det er på tide å trekke seg fra en høy posisjon, er å dø en liten død. Enkelte mennesker, selv store og hellige mennesker, kan til tider ødelegge saker og ting og skade det de står for, ved å holde fast ved maktens tømmer for lenge. Vi klynger oss alle sammen til rampelyset. Ofte dominerer vi, kanskje uten å være klar over det, over andre og henviser dem til kulissene, eller vi bruker vår innflytelse til å kontrollere og derved fremme vår egen følelse av å være viktige og betydningsfulle.

I min sammenheng, som er klosterlivets, må vi vokte oss for å tillegge oss selv eller vår egen innsats en fullstendig ufortjent viktighet: I et fredfylt og harmonisk fellesskap er ethvert arbeid like viktig og verdifullt. Glemmer vi det, fører det lett til at folk føler seg underkuet og blir motløse - etterhvert slukner deres lys. Men når det er sagt: Vi skal alltid gjøre vårt

beste og la våre lys skinne, samtidig må vi alltid passe på ikke å stille oss i veien for andre.

Det gjelder også for vårt forhold til Gud. Ofte handler vi som om det er vår innsats det dreier seg om og avhenger av. Vi er for opptatt av oss selv. Da gjelder det å tre til side og la Gud overta. Lettere sagt enn gjort!

Advents- og juletidens liturgi er så beskjemmende rikholdig og variert at det er fare for at vi overlesses, at vi bare lar det hele fare hen over oss og taper selve poenget. Jeg har i denne omgang bare fremhevet Johannes Døperens ydmykhet, men vi finner mange av adventstidens emner i hans liv og gjerning. Han ryddet veien for Kristi komme, den mest underfulle hendelse i menneskehetens historie og begynnelsen på vår frelse. Han preket omvendelse til livet, anger, autentisk liv - alt sammen ting som er svært så relevante for vår fortsatte forpliktelse på evangeliets verdier.

Advent er først og fremst en tid for å fornye vårt håp. I 2000 år har kristne - ærlig og ofte under

store vanskeligheter - bakeset med det å tro på evangeliets glade budskap: at Gud er blant oss, i oss, har tatt bolig i vår ringe og feilbefengte kjødelige eksistens. På den ene side spør vi oss hva i vårt eget liv som må snus fullstendig opp ned for at Gud skal komme oss nærmere. På den annen side tenker vi på det vidunderlige løftet om en ny verden, til og med en ny skapelse, nettopp på grunn av denne Gud som har opphøyet vår menneskelighet ved å bli en av oss.

Når jeg innser min egen brist, har jeg intet annet å falle tilbake på enn det skjøre håp om å forbedre meg. Det gjelder for alt og alle. Dersom alt og alle var perfekte, ville vi ikke trenge håpet.

Johannes har mye å lære oss. Jeg avslutter med noen ord fra Jesais og Markus: *Hør! Det er en som ropet i ødemarken: Rydd vei for Herren, legg en kongsvei for Herren rett gjennom ørkenen! (Jes. 40,3). Slik stod Johannes Døperen frem i ødemarken og forkynte at folket skulle omvende seg og la seg dope, for å få tilgivelse for sine synder (Mark 1,2-4).*

Om katolsk folkereligiøsitet

“Vi må slutte å tru at vitenskapen kan forklare alt. Vi har vorte så rasjonelle at vi prøver å bortforklare det heilage,” seier folklorist Ørnulf Hodne i samtale med Vårt Land. Nyleg ga han ut ei bok om “Mystiske steder i Norge”, der han tek opp problemet med omstridde heilagdommer.

Holde nemner dei mange historiene om folk som vart lækte for sjukdom i Røldal

kyrkje, godt kjend for sitt heilage sveittande krusifiks. “Då prosten sette kroken på døra for dei nattlege sankthans-messene i kyrkja, forsvann ein av dei siste bastionane for levande folkereligiøsitet og enda på museum,” hevdar Hodne i boka. “No er det mest sommarturistar som vitjar den gamle lovkyrkja.

Det er lett for ein guide å harselere over folk i gamle dagar som trudde at dette

krusifikset kan sveitte, og avkle tru på måten. Å seie at det er dogg som avset seg, og at folk var overtruiske. Men hadde dei halde på dette om det ikkje hjalp? Faktum er at mange menneske vart lækte i Røldal kyrkje. Det veit vi. Vi kan ikkje seie sikkert kva som lækte dei, men vi kan ikkje utelukke noko heller. Det er respektlaust å seie at det berre er tull.”

6 Anne Bente Hadland o.p.: Mot slutten av et jubelår

Den 6. januar 2001, festdagen for Herrens Åpenbaring, ender Jubelåret 2000 som ble innledet 1. søndag i advent i fjor. St. Olav har bedt sr. Anne Bente Hadland - nestleder i hovedkomitéen for Jubileum 2000, inntil nylig informasjonsskretær i Oslo Katolske Bispedømme, nå nyvalgt priorinne ved Sta. Katarina Konvent i Oslo - om tilbakeblikk og tanker ved “slutten av et jubelår”.

Roma, en ganske alminnelig lørdag ettermiddag i mars 2000: Jeg sitter ved en søyle på Petersplassen og ser strømmer av mennesker; skoleklasser, landsens menigheter, turister, pilegrimsgrupper langt borte fra, gamle som unge, toge opp mot den hellige port. Jeg hadde selv gått den veien tidligere samme dag, stått i kø for å kunne gå gjennom den hellige port og slik fullføre min pilegrimsferd og ta imot den særlige nåde som Kirken tilbyr de troende i det hellige år. Jeg var litt skeptisk, det skal innrømmes. Køer og trengsel er det verste jeg vet, det er ille nok på trikken og på postkontoret, men når målet er en helligdom! Men jeg bet nå i meg alle motforestillinger og menget meg med alle de andre for å oppleve at denne køen var annerledes enn andre køer. Her var ingen trengsel, ingen spisse albuer, men intensitet og alvor, selv barna var preget av høytidelig forventning, selv turistene holdt munn... Inne i kirken var det fullt av folk, overalt var det bedende mennesker. To unge gutter på kne rett på gulvet foran høyalteret, tre eldre kvinner i en krok ved et sidealter med rosenkransene sine, en ung jente inntil en søyle, en far med et barn i armene, en liten handicappet pike, i tryglende bønn

foran Marialteret. De var der de andre også; guidene, videokameraene, reisegruppene, men pilegrimene var der, enda sterkere!

Det forventes å komme 25 millioner besøkende til Roma i løpet av år 2000. Bare i perioden fra november til avslutningen av det hellige år den 6. januar 2001, regner man med omkring 5,4 millioner, en økning på 14% i forhold til vanlige år. Tilstrømningen har vært kolossal, og høydepunktene mange. Fra den høytidelige åpning av jubelåret jule natt 1999, til de virkelig store øyeblikkene – pavens historiske bønn om tilgivelse i mars, den store økumeniske feiringen av det 20. århundres martyrer i mai, Verdensungdomsdagene i august der hele 2,2 millioner ungdommer fra hele verden satte paven og hverandre stevne på Tor Vergata ved Roma.

Pilegrimsferder har stått sentralt, både til kristenhetens sentrale helligdommer og steder knyttet til frelseshistorien. Men den viktigste pilegrimsferd er ikke engang avhengig av at man beveger seg på annen måte enn ved å vende om fra den vei som fører bort fra Gud, og slå inn på den vei som fører mot samling, forsoning og enhet – mot Gud. Mottagelsen av botens sakrament og tilbudet om

avlat hvor vi får del i Guds nåde på en særlig måte, er her vesentlige elementer.

Tema for jubelåret er Jesus Kristus, verdens Frelser, er i går og i dag, ja, til evig tid den samme (kfr. Heb, 13,8), slik det ble kunngjort i Tertio Millennio Adveniente fra 1994 om forberedelser og feiring av år 2000. Troen på Kristus er hovedsaken i forberedelser såvel som feiring. Det overordnede mål er like enkelt som krevende: at vi kristne skal bli bedre kristne i morgen enn vi har vært i dag. En genuin fornyelse av kristenlivet er poenget slik at det kristne vitnesbyrd skal stå rensert og klart frem, troverdig og overbevisende for mennesker i et nytt årtusen.

Men alt har ikke dreid seg om Roma og hovedkirkene. Målet med dette jubelåret har nettopp vært å gjøre det universelt i den betydning at alle troende, hvor de nå engang er, skulle ha mulighet til å ta del i feiringen og fruktene. Jubelåret 2000s viktigste mål har vært å styrke troen og de kristnes vitnesbyrd. Jubelåret er først og fremst et kall til omvendelse, til på ny å ta sin tro på radikalt alvor og sette den ut i livet.

De lokale nedslag av feiringen har vært mange og varierte, og oppslutningen har vært entusiastisk. Menighetene våre har kunnet ta del i jubelårsmarkeringer for eldre, unge, ordensfolk, innvandrere og flyktninger, familier, især har oppslutningen om bønnestafetten vært stor og oppmuntrende. Hver dag gjennom hele det hellige år har en menighet eller et klosterfelleskap bedt spesielt for Kirkens og troens enhet. Man kan trygt si at idéen om å markere år 2000 som det store jubileum for Frelserens fødsel, har

Fangehjelp i Brasil - med støtte fra Norge

"Fengselsdiakonene avslører tortur i Brasil" lyder en overskrift i Amnesty Nytt: Artikkelen dokumenterer bl.a. at "torturistene trodde ingen ville bry seg, men så kom fengselsdiakonene på besøk..." Den katolske kirke i Brasil koordinerer fengselsdiakoniet i landet, opplyser Amnesty Nytt. Det dreier seg om et stort apparat av frivillige sosialarbeidere som besøker fengsler og politistasjoner i samtlige av Brasils 26 delstater.

Trusler, tortur og drap er dagligdags i brasilianske fengsler, forteller Armando Tambelli (42), koordinator for arbeidet i delstaten São Paulo. Opprinnelig var hovedoppgaven å bringe evangeliet til de katolske fangene og drive misjon blant de innsatte, men de systematiske bruddene på menneskerettighetene i fengslene fikk diakonene til å reagere. De siste 20 årene har organisasjonen vært en viktig pådriver for å beskytte menneskerettighetene i fengslene.

Firebarnsfarens Tambelli benytter all sin fritid til å besøke fengsler: "Et typisk besøk består i at jeg først møter mellom 50 og 100 fanger i kapellet, der vi snakker om alle slags problemer fangene måtte ha. Jeg informerer om deres rettigheter, bringer nytt hjemmefra og tilbyr hjelp til å komme i kontakt med en advokat. Med støtte fra blant annet Amnesty International Norge hjelper vi akkurat nå rundt 1200 fanger slik at de får nødvendig advokatbistand."

slått an blant troende over hele verden og i alle kirker. Men ikke bare der. År 2000 har jo hatt appell til mange andre også. For som han sa det, en av representantene fra den statlige 2000-årskomiteén: "Det fine med år 2000 er at det er tomt for innhold, det kan brukes til hva som helst!" Mon det.

I Norge fikk den kirkelige feiringen et sterkt økumenisk preg. Selv har jeg sittet i hovedkomiteén for den økumeniske feiringen av år 2000 her til lands, Jubileum 2000. Siden 1996 har en komité bestående av ti personer, 7 fra Den norske kirke og 3 fra andre kirker, oppnevnt av Norges Kristne Råd møttes jevnlig og satt i gang en rekke initiativer som hadde ett formål: å sette det faktum at Gud ble menneske på dagsorden gjennom hele år 2000. Og med et så bredt nedslagsfelt som mulig. Det har vært produsert skole- og gudstjenestemateriell, CD'er, TV-programmer, opplegg for utstillinger, drama, julespill, musikaler, bøker, bidrag til konferanser og seminarer. Som kristne har vi jo en fordel at vi har et ganske usedvanlig stort og vidtrekkende lokalt nettverk, som gjør at vi når svært langt ut. Men jeg vil nå si at det fine, det fineste, med år 2000 er at det nettopp har et innhold! Og det er også grunnen til at vi har kunnet arbeide i fire-fem år uten å bli lei av komitémøter, at vi har nådd ut med masse ulike initiativer, og at etterspørselen av materialet fra Jubileum 2000 har overgått alle forventninger. Sekretariatet har tatt imot bestillinger på mer enn 180.000 artikler, i tillegg til det som har vært sendt ut gratis til skoler og menigheter helt regelmessig gjennom det siste halvannet året. Men det

må også sies at uten den statlige støtten på 19 millioner kroner over Kulturdepartementets budsjett, så ville ikke vårt prosjekt kunnet bli det det har blitt.

Starten gikk 1. søndag i advent 1999 med et felleskristent "hyrdebrev" som ble lest opp i alle gudstjenester over hele landet, og som kristenledere like fra pinsevenner og Oslo kristne senter til Den katolske og ortodokse kirke stod bak. Pinsen 2000 var avsatt til store lokale og regionale økumeniske samlinger, men for øvrig var tanken at kristne i forskjellige leire skulle bli seg bevisst den enhet og det fellesskap som eksisterer ofte på tross av oss, nemlig i kraft av Vår Herre Jesus Kristus selv. For å sette et felles preg på alle gudstjenestene gjennom hele året i de ulike kirkesamfunn, ble det utarbeidet enkle bønner som ledsaget tenningen av "Betlehemslyset". Tanken har vært at om vi ikke fysisk sett befinner oss sammen, så skulle vi allikevel be sammen. Lys produsert i Betlehem med Jubileum 2000s logo har vært å finne i kirker over hele landet, som en konstant påminnelse om at dette er noe vi er felles om. Et lite og enkelt symbol, men uhyre virkningsfullt.

Det er naturligvis for tidlig å si noe

om fruktene av feiringen. For Jubileum 2000s vedkommende er evalueringen knapt påbegynt, men det vi allerede kan si, er at år 2000 har vært en kraftig impuls til det økumeniske arbeidet lokalt. Over hele landet har det vært etablert tverrkirkelige grupper som har arbeidet med å sette Jubileum 2000s forslag ut i livet, også på steder hvor slike aldri tidligere har eksistert. Og de bånd som allerede var etablert, er blitt styrket. Det har vært en rik og interessant erfaring å arbeide så praktisk med økumenikk. Både lokalt og sentralt har vi kunnet legge mellomkirkelige og indrekirkelige stridigheter til side for å konsentrere oss om hvordan vi best skulle nå ut med det vesentlige i vår kristne tro: Budskapet om at Gud ble menneske. Det har vært et sant privilegium og uhyre givende. Mer enn en gang har det slått meg at uten et slikt fellesskap i bønn og praktisk arbeid, så nytter det lite å enes om doktrinen.

Innledningsvis satt jeg ved en søyle på Petersplassen og så strømmen av mennesker opp mot kirken, og jeg tenkte, dette må ha resultater! For noen er det nok bare en happening blant andre, men for svært mange er det en ny begynnelse, en omvendelse, en kilde til nytt liv.

“Jesus - år 2000 etter Kristus”

“Dette er ikke boken for den som ønsker å fordype og utvikle sin tro”, den “anbefales alle som ønsker å vite mer om hvordan andre, kristne og ikke-kristne, oppfatter Jesus,” fastslår *Ane-Elisabeth Røer*, ung dominikanerinne ved Sta. Katarinahjemmet i Oslo. Vår anmelder mener også at “i Kirkens møte med andre religioner og trosretninger kan boken JESUS - År 2000 etter Kristus åpne for større forståelse.”

«I en verden som ikke lenger framstår som enhetlig, finnes det mange svar på hvem Jesus er. Det er dette mangfoldet denne boken vil avspeile,» sies det i innledningen. Bokens formål er å vise noen av de utallige Jesusbildene vår verden preges av i dag: Jesus som jøde, Jesus som muslim, Jesus som kvinne eller Jesus i rappens verden, er bare noen av de fremtoningene vi står ovenfor. Den eneste Jesus vi føler mangler, er den vi har lært om fra barnsben av: Jesus, Guds Sønn.

Dette er derfor ikke boken for den som ønsker å fordype og utvikle sin kristne tro. Det er ikke en kritikk, siden boken ikke er beregnet på å bygge opp en åndelig styrke. Snarere forsøker den å vise at det finnes flere måter å se Jesus på. For alle er han ikke Guds Sønn og selv Gud. Men han opptrer som profet, uten den frelsende kraft som tradisjonelt preger kristen tro.

Dette er en bok som kan anbefales alle som ønsker å vite mer om hvordan andre, kristne og ikke-kristne, oppfatter Jesus. Boken fremstiller Jesus i møte med forskjellige trosretninger (jødedom, islam, alternativ religion, feministisk teologi...),

på en grundig og overbevisende måte. Men selv om forfatterne fremlegger stoffet med troverdighet, stiller jeg meg kritisk til hvorvidt boken er så tilgjengelig som man skulle ønske. Boken har som formål å vise at det finnes flere måter å forholde seg til Jesus på enn den tradisjonelt kristne oppfatningen. Det legges til grunn at leseren allerede har kjennskap til det kristne Jesusbildet, et bilde redaksjonen av boken hevder slår sprekker i dagens samfunn. Men hva som ligger i dette bildet, er ikke forklart. Det kan se ut til at man i et beundringsverdig forsøk på å vise åpenhet ovenfor andre måter å oppfatte Jesu person på, glemmer helt at det i Norges land sitter mange (også kristne) som ikke kjenner til hva som ligger i det tradisjonelle Jesusbildet. Den største svakheten ved boken er derfor at det legges så liten vekt på å forklare hva som ligger i den tradisjonelle oppfattelsen av Jesus, slik den fremtrer i Kirken. For hvor mange i dagens samfunn, 2000 år etter Jesus, kjenner virkelig dybden i dette Jesusbildet? Er han ikke også i tradisjonen fremstilt på utallige måter? Og hva med evan-

geliene? Alt her står vi overfor ikke ett, men fire Jesusbilder. Jeg stiller derfor spørsmål ved hvorfor det ikke er ofret om så bare ett eneste kapittel på Kirkens tradisjonelle syn på Jesus, som er selve grunnlaget for at boken er skrevet. Riktignok omhandler første kapittel Jesu jordiske liv, men kapittelet er så kirkelig nøytralt at det vanskelig kan stå som en fremstilling av et kristent Jesusbilde.

Spørsmålet forsterkes ved at det er vanskelig å vite hvem boken er rettet til: et akademisk miljø, oss alle, eller kanskje både og. Den bærer preg av et enkelt språk, noe som gjør den lettere tilgjengelig for folk flest. Samtidig blir hvert Jesusbilde grundig gjennomgått og dokumentert, noe som gir boken et mer akademisk preg. Selv ville jeg anbefale boken for dem som i utgangspunktet har kjennskap til hva som ligger i et kristent tradisjonelt bilde av Jesus, da dette er fundamentet for boken. Spesielt i kirkesammenheng bør boken få en plass, for som boken påpeker, er det ikke bare kirkene som har et bilde av Jesus i dag, men også jøder, muslimer og andre. I Kirkens møte med andre religioner og trosretninger kan derfor «JESUS-ÅR 2000 ETTER KRISTUS» åpne for større forståelse.

Halvor Moxnes (red.)
JESUS
År 2000 etter Kristus
Universitetsforlaget
Oslo 2000

“Jordens salt” - kardinal Ratzinger i samtale med Peter Seewald

I 1985 kom den første “samtalebok” med kardinal *Joseph Ratzinger* - skrevet av den italienske journalisten *Vittorio Messori*. For en tid siden fikk vi nok en slik bok, denne gang ved tyskeren *Peter Seewald*. Bokens tittel i St. Olav Forlags utgave: *Jordens salt - kristendom og Den katolske kirke ved tusenårskiftet*. Med utgangspunkt i Messoris bok søker vår anmelder, *Brian McNeil*, svar på spørsmålet: Hvordan er denne nye samtaleboka?

En tidligere samtale mellom kardinal Ratzinger og den italienske journalisten *Vittorio Messori* - “Rapporto sulla Fede” (1985) - inneholdt mye teologisk og kirkepolitisk sprennstoff. En heller overfladisk lesning kunne nemlig tolkes dithen at ryktene om en ny, konservativ kurs under pave Johannes Paul II var mer enn bare rykter. Av denne grunn ble boka mottatt med stor begeistring hos noen og sterk kritikk hos andre.

De som studerte boka litt dypere, oppdaget snart at saken var mer komplisert. Prefekten for Troskongregasjon avviser en ukritisk konservatisme - han sa for eksempel en gang at de som ikke aksepterer å motta nattverden i hånden, vel må være overbevist om at de aldri begår noen synd med munnen - såvel som en ukritisk optimisme, hva fremskrittet angår. Fremfor alt er han en typisk tysk teologiprofessor - han har aldri hatt noen heltidsstilling som menighetsprest. Det vil si: en som har lest mye, som tenker mye, som er i stand til å analysere vår tids intellektuelle strømninger og konfrontere hovedanliggende i disse strømninger med den kristne tradisjon.

Hvordan er denne nye samtaleboka? Man merker straks en større ro hos kardinalen. Dette har antageligvis to årsaker. For det første er mange av de spørsmål som på 1980-tallet var helt

brennende (f.eks. frigjøringsteologien), i dag ikke lenger aktuelle på den samme måte, delvis p.g.a. forandrete politiske konstellasjoner, og delvis fordi deres anliggender har (tør man i hvert fall håpe) blitt til et slags felles gods innenfor kirken.

For det andre må man dessverre si at kardinalens nye samtalepartner ofte formulerer sine spørsmål på en slik hysterisk (for ikke å si: skrullete) måte at kardinalen med nødvendighet fremtrer som selveste personifisering av det fornuftige, når han svarer.

La oss ta et eksempel. Seewald spør (s. 168): “Det bilde offentligheten ofte har av Kirken, er av en truende, forbenet instans. Hvorfor er embetskirken så streng? Burde den ikke som flokkens hyrde ta seg mer moderlig av sjelene?” Seewald selv er en konservativ katolikk. Det er med andre ord helt klart at han her rapporterer om andres holdning overfor kirkens seksuallære, ikke om sin egen mening.

Kardinalen svarer ved å avkrefte alle slike fordommer. De beror på misforståelser, som riktignok delvis skyldes kirkens egen formulering av sin lære. Her sier han bl.a.: “I det indre trosliv, der hvor man forkynner troens egentlige kjerne, kan de enkelte ting bli stilt riktig i forhold til hverandre, og da kunne slike forbud få sin rettmessige plass i en langt større og positiv helhet.”

Sett i et slikt perspektiv er “Jordens salt” en meget positiv bok. Det blir klart at kardinal Ratzinger ikke bare ser forfall overalt, men tvert imot har stor tillit til Den hellige Ånds virke i kirken. Vi gir ham det siste ord, ved å sitere hans svar på spørsmålet: “Og hva vil Gud virkelig av oss?” (s. 281):

“At vi blir elskende, for da er vi nemlig bilder på ham. For han er, som den hellige Johannes sier, kjærlighet. Og han ville at det skulle finnes skapninger som er lik ham, og som ved det, ut fra sin egen kjærlighets frihet, kan bli som ham, høre sammen med ham og dermed så å si utbre Guds eget lys.”

Diakon *Gunnar Wicklund-Hansen*, som ved sine tallrike oversettelser i de siste år har bygget en mektig bro mellom den tyske og den norske katolske kirke, fortjener ros for denne godt leselige gjengivelse av til dels vanskelige tyske tankeganger.

For øvrig: De som måtte ønske å vite mer om bakgrunnen for Ratzingers teologi - som naturligvis også betyr, bakgrunnen til hans store skepsis overfor den liturgiske fornyelse etter konsilet, og bakgrunnen for mange formuleringer i vatikanske dokumenter - ville ha utbytte av å lese hans selvbiografi, “Aus meinem Leben: Erinnerungen” (Stuttgart 1998). Boka forteller om kardinalens liv frem til utnevnelsen i 1977 til erkebiskop av München, og er rikt illustrert. Han skriver (som alltid) en meget elegant og lettlyst tysk.

Joseph kardinal Ratzinger

Jordens salt -

Kristendom og Den katolske kirke ved årtusenskiftet

En samtale med Peter Seewald

Oversatt av Gunnar Wicklund-Hansen
St. Olav Forlag

Anmeldt av Brian McNeil c.r.v.

Vårt hjerte er urolig. . .

Mens det moderne menneske synes menneskelivet er ubetydelig, gjør Augustin det stort, sier idéhistoriker Trond Berg Eriksen. Som nå har gitt ut en bok om kirkefaderen: "Det urolige hjerte".

Augustin er den første som beskriver uroen som menneskenes lodd og vilkår, sier Berg Eriksen, og viser til et av de best

kjente Augustin-sitater: "Vårt hjerte er urolig inntil det finner sin hvile i deg."

Augustin setter ord på det urolige i mennesket, at mennesket bærer på en urolig sjel, og aldri er enig med seg selv, forklarer Berg Eriksen. Augustin gjorde det legitimt å være urolig, og han gjør evigheten viktigere enn livet. Det er motsatt fra hva vi er vant til å tenke, sier idéhistorikeren. Han mener at

Augustin kan snakke direkte til det moderne menneske på en helt annen måte enn de andre kirkefedrene, for eksempel Ambrosius eller Tertullian.

Augustin var en forløper for moderne religiøse individualister, sier vår professor, som smilende tilføyer at Luther jo var augustiner før han ble Luther! VÅRT LAND

10 Per Bjørn Halvorsen o.p.: Ord om Kristi kirke

Hva er Kirken? Hvor finner vi den hellige, allmenne kirke? Troskongregasjonens omstridte erklæring *Dominus Jesus* har aktualisert disse spørsmålene. Og pater *Per Bjørn Halvorsen*, dominikaner med lang erfaring fra den mellomkirkelige samtale her hjemme, tok dem opp i sin preken i St. Dominikus kirke, Oslo, den 1. oktober. Hans utgangspunkt var dagens tekster (4 Mos 11,25-29; Mark 9,38-48) og konklusjonen klar: "Gjenkjennelseskriteriene" for "den hellige, allmenne kirke" er "sannhet, rettferdighet, godhet og kjærlighet". Paterens utredning fortjener å spres!

I dagens evangelium fikk vi høre at disiplene hadde sett en som drev ut demoner i Jesu navn, en som ikke hørte hjemme i disippelflokken, og de bad Herren forby den slags virksomhet. Men Jesus sier: "*Ingen kan gjøre undergjerninger i mitt navn og straks tale ille om meg. Den som ikke er mot oss, er med oss.*"

Jesus inntar her samme grunnholdning som den Moses hadde, slik vi fikk høre i dagens første lesning fra boken Numerari, 4. Mosebok. Der står det at Gud tok av den ånd som hvilte på Moses og la den på de sytti eldste i Israels menighet. Men så får Moses bud om at det har foregått ureglementert utgydelse av Guds Ånd inne i leiren hvor Eldad og Medad også har fått Ånden over seg og taler profetisk, uten at Ånden er blitt gitt ved Mose formidling. På samme måte som disiplene sa til Jesus, sier da Josva til Moses: "*Min Herre Moses, forbyd dem det.*" Men Moses svarer ham i samme ånd som Jesus: "*Gud gi at alt Herrens folk var profeter; måtte Herren legge sin Ånd på dem.*"

Det disse tekstene omhandler, hver på sin måte, er respekt for Guds allmektige og altomfattende frelsesplan, for hans frelsende virke i verden. Han som skapte verden, er også den som frelser den. Det er Gud som handler, mennesker er bare redskaper.

Gud velger seg ut redskaper til å utvirke menneskenes frelse: Først Israels folk gjennom Abraham og Guds tjener Moses, deretter alle verdens folkeslag gjennom Jesus Kristus, han som gjorde seg til Guds tjener. Ut av Jesu påskemysterium fødes Kirken av vann og Ånd. I Kirken går Mose ønske i oppfyllelse, for Kirken er det profetiske folk som Guds Ånd er utgytt over. Kirken er det frelsens banner som profeten Esaias skuet i et syn, et frelsens banner som alle folkeslag skal se hen til som et forsoningens og håpets og enhetens tegn. På samme måte som Moses reiste kobberslangen i ørkenen for at Israels folk skulle kunne bli helbredet for følgene av den onde slanges bitt, slik kan folkene se hen til det frelsens banner som Gud har

oppreist i verden, hans hellige Kirke, og der leges for følgene av den opprinnelige synd, spittelse, hat, ulydighet mot Guds gode vilje.

Derfor sier Det 2. Vatikankonsil at Guds kirke er likesom sakramentet til verdens frelse. Dette betyr at den både er et tegn på enhet og forsoning, samtidig som den utvirker denne enheten og forsoningen. Kirken er ikke Guds rike, men den er tegnet på Guds rike, og den foregriper Gudsrikets virkelighet i sitt sakramentale liv.

Men, og det er dette som er poenget i dagens lesninger fra den Hellige Skrift, både det gamle og det nye testamente: Guds frelsende virke begrenses ikke av de redskaper han velger seg ut. Guds frelse virker også utenfor Israels folk, frelsen virker også utenfor den synlige Kirkes grenser. Kirken har ikke monopol på frelse og sannhet. Den vitner om sannheten og tjener sannheten, men den eier den ikke.

I trofasthet mot Tradisjonen lærer derfor Det 2. Vatikankonsil at det finnes elementer av sannhet og hellighet også utenfor den katolske kirke, og at disse elementer av sannhet og hellighet er tilstrekkelige til å føre mennesker til frelsen, fordi de er en virkning av Guds nåde. En nåde som virker også utenfor kirkens synlige og institusjonelle grenser.

Det hellige kirkemøte sier det slik: *Det guddommelige forsyn vil ikke nekte den nødvendige hjelp til frelse til dem som ikke har hatt mulighet til å nå frem til en bevisst gudserkjennelse, men som, forvisst ikke uten Guds nåde, streber etter å leve rett. Alt det gode og sanne som*

Om nonner - og selvironi

Boken "Klosterliv" av Anne Lise Knutsen og Guro Waksvik utkom nylig på Genesis forlag - en bok med adskillig humor og livsvisdom i tillegg til nøktern opplysning. Anmeldelse må utstå til nyåret, men vi unner oss et sitat: "De unge nonnene ser fromme ut, men er det ikke. De voksne ser ikke fromme ut, og er det heller ikke. De gamle nonnene ser ikke fromme ut, men de er det."

finnes hos disse, blir av Kirken betraktet som tilløp til Evangeliet og en gave fra ham som opplyser ethvert menneske for at det til sist skal eie livet.

Litt enklere uttrykt: Alt det som finnes av sannhet og godhet, rettferdighet, fred og sann kjærlighet i verden, er til syvende og sist av Gud. Det er dette vi synger om i den latinske antifonen under fotvaskingen skjærtorsdag: *Ubi caritas et amor, Deus ibi est. Der hvor neste-kjærlighet og kjærlighet finnes, der er Gud.*

Det er dette vi forstår med kristen humanisme, for kristen humanisme springer ut av det mysterium at Gud ble menneske. Alt det gode som finnes i mennesket, tok Jesus, Guds sønn, opp i seg. Derfor heter det i den eukaristiske bønn: *I alt delte han menneskets kår, dog ikke i synd.* Inkarnasjonens mysterium gjør at alle de som gjør det Jesus gjorde, uansett om de er seg det bevisst eller ikke, tar del i Guds verk blant menneskene.

I det menneskevordne Guds Ord åpenbarte Gud sitt innerste vesen som er kjærlighet. Og fordi Guds kjødblevne ord forenet i sin person det menneskelige og det guddommelige, finnes det ikke to kjærligheter, men bare én, den kjærlighet fra Gud som springer like ut. Sant nok, noen av de utslag den menneskelige kjærlighet gir seg, kan være syndige, fordi de forfeiler sitt endelige mål, som er Gud. Kjærligheten springer ut fra Gud, og til Ham skal den vende tilbake.

Alt som er sant, alt som er godt, alt som er rettferdig, kort sagt alt som er frukter av sann kjærlighet til

Pax Christi: stopp våpenhandelen!

Det internasjonale rådet for den katolske kirkes fredsorganisasjon Pax Christi oppfordret nylig under sitt første regionale møte i Pretoria, Sør-Afrika, de involverte regjeringer til å få slutt på det økende salget av småvåpen til Afrika. Organisasjonen oppfordrer også til demobilisering og til rehabilitering av barnesoldater så de kan tilpasse seg fredelig samfunnsliv.

I møtets sluttkommuniké forplikter med-

lemmene seg til å arbeide for fred og forsoning, og de beklager at økonomisk vinning ofte gis prioritet over menneskelig verdighet. Videre fordømmer de manipulasjon av etniske grupper for å skaffe seg politisk eller økonomisk makt. Kommunikéet uttrykker tro på kvinners rolle i arbeidet for å stifte fred og bygge demokratiske samfunnsstrukturer.

THE TABLET

Gud og til nesten, er av Guds Ånd. Guds Ånd og vår korsfestede Frelser er til stede også utenfor den synlige Kirke, særlig, sier Det 2. Vatikankonsil, i de fattige og nødlidende, som i sin kropp bærer trekkene til ham som ble vansiret for våre synder, slik profeten Esaias forutså ville skje.

Den hellige biskop og martyr Ignatius av Antiokia sier i sitt brev til smyrnierne, et brev han skrev i år 115 på vei til martyriet i Roma: *Der hvor Jesus Kristus er, der er den katolske kirke.* Det betyr at den katolske, allmenne kirke er til stede på usynlig vis også utenfor den katolske kirke. For er Jesus Kristus til stede i de fattige og nødlidende, da er den allmenne kirke det også, fordi Kirken ikke kan adskilles fra sin Herre.

Det er dette som gjør at en ortodoks teolog har kunnet si: *"Om kirken kan man si hvor den er, men man kan ikke si hvor den ikke er."* Dette betyr at det finnes på jorden den ene, hellige, katolske og apostoliske kirke, som er slik beskaffen at man kan gjenkjenne den og si: "Se, her er den. Se her er det frelsens banner som Gud har satt som et frelsende tegn for verden." Men samtidig må vi si at denne hellige, allmenne kirke åpner seg ut mot verden i pakt med Guds frelsesplan for alle mennesker, ikke bare for noen. Her er gjenkjennelseskriteriene følgende: sannhet, rettferdighet, barmhjertighet, godhet, kjærlighet. Der hvor disse er, der er Jesus Kristus, der er den katolske kirke. ●

Paven forsvarer "Dominus Jesus"

Pave Johannes Paul II stiller seg helt og holdent bak Troskongregasjonens omstridte erklæring *Dominus Jesus*, som handler om den katolske kirkes forhold til verdensreligionene og andre kirker og kirkesamfunn. Dokumentet "har min ganske spesielle godkjennelse," heter det i en erklæring fra paven. Han har tydeligvis registrert kritikken mot erklæringens innhold og ordbruk, en kritikk som også er kommet fra katolsk hold, inklusive enkelte røster innen kurien, men han mener kritikken skyldes "feiltolkninger".

Paven understreker at teksten "verken krenker andre religioner eller legger hindringer i veien for den økumeniske dialog". Erklæringen bekjenner at "Jesus er veien, sannheten og livet", og at "det ikke er frelse i noe annet navn". Paven understreker imidlertid at erklæringen på ingen måte inneholder noen "arrogant nedvurdering av andre religioner". I pakt med Det 2. Vatikankonsil hevder *Dominus Jesus* at "ikke-kristne ikke nektes frelse", men at "frelsens endelige kilde er Kristus - i ham forenes Gud og mennesket".

Dominus Jesus uttrykker, ifølge paven, "den samme økumeniske ånd som encyklikaen 'Ut unum sint' og klargjør grunnleggende kristne elementer"; den er intet hinder for dialog, men avdekker snarere dialogens grunnvoll: "Uten solid grunnvoll blir all dialog tomme ord," understreker paven.

Når det fra katolske side heter at "den ene Kristi kirke finnes i den katolske kirke, er det ikke uttrykk for mangel på respekt for andre kirker eller kirkesamfunn," skriver paven. Den katolske kirkes overbevisning på dette punkt er koblet til bevisstheten om at "dette ikke skyldes menneskelig fortjeneste, men signaliserer Guds trofasthet, som er sterkere enn menneskelig svakhet og synd". Erklæringens hensikt er "åpenhet og avklaring".

THE TABLET/RM

Bibelen og naturvitenskapen

Gustav Teres, jesuitt, opprinnelig fra Ungarn, i årtier sjelesørger for katolske ungarere i Norge, er aktuell på bokmarkedet med boken: *The Bible and Astronomy. The Magi and the Star in the Gospel*. Boken, opprinnelig skrevet på ungarsk og en bestselger i hjemlandet, anbefales "alle som gjerne vil prøve å få bedre samsvar mellom det religiøse budskapet i vår Bibel og og hva moderne vitenskap kan gi oss", skriver vår anmelder, **Christian Semb Magnus. Pater Teres, som har utdannelse i matematikk og naturvitenskap fra Universitetet i Oslo, lisensiatgrad i filosofi, bibelegese og atronomi, og som dertil er astronom ved Vatikanets Observatorium ved Castel Gandolfo, har skrevet "en glad bok" som "styrker vår tro, og det er ikke lite", skriver vår anmelder.**

For et vell av informasjon! Boken er full av resultater fra gammel og ny forskning. Gustav Teres har gitt oss en fascinerende beskrivelse av hvordan forskningen innen så forskjellige emner som astronomi, arkeologi, språk, semantikk og kultur kan gi oss ny og mere korrekt forståelse av de hellige skrifter i det Gamle Testamentet. For å kunne utnytte denne store kunnskapsmengden må den sammenfattes i en større sammenheng. Det har Teres gjort. Han siterer Isac Newton som sa: «Det er fordi jeg står på skuldrene til giganter at jeg kan se lengere enn andre». Han tenkte da på Kepler og Galileo.

Teres står også i takknemlighetgjeld til alle de forskerne som møysommelig har gravet frem de ulike forskningsresultatene. Hans store fortjeneste består i det uhyre interessante arbeide han har utført med å sammenfatte disse resultatene til et samlet hele som for oss

Christian Semb Magnus, sivilingeniør i svakstrømsteknikk fra NTH i 1939. Katolikk fra 1950 og medlem av Asker og Bærum Katolske Menighet.

alminnelige mennesker kan gi en bedre innsikt i et ganske vanskelig emne.

Han har også vist at det ikke er noen motsetning mellom det Bibelen forteller oss, og det moderne naturvitenskap kan fortelle oss om den verden vi lever i og den utviklingen som har forekommet frem til idag. For meg var det en veldig fin innføring i et problemfylt område. Jeg har savnet en slik sammenstilling, fordi jeg selv ikke har kunnet se noen motsetninger. Teres forteller også at det i 1986 ble dannet en gruppe: «The European Society for the Study of Science and Religion.» Her blir resultater fra forskningen innen naturvitenskap og religion drøftet. Gruppen består av 110 faste medlemmer som møtes hvert annet år for en ukes konferanse, hvor også andre kan være med. Dette viser den gode vilje til å prøve å komme frem til en felles forståelse. Det er viktig at de to domener, religion og vitenskap, holder seg til sine områder og ikke prøver å trenge seg inn på den annens jaktmarker. Det kan resultere i store misforståelser.

Jeg har lest igjennom boken to ganger. For det første var det mye nytt stoff som ikke var så lett å samle. For det annet var det mange engelske ord

som måtte læres, og det tar sin tid. Det står i vaskeseddelen at boken ble en bestselger i Ungarn, hvor den først kom ut på ungarsk, som er Teres' morsmål. Teres ble så anmodet om å få den oversatt til engelsk. Jeg tror ikke at denne engelske utgaven vil få den samme utbredelse her i Norge som den ungarske i Ungarn, men jeg håper at mange vil kunne ha glede av å ha den som et tillegg til Bibelen. Den gir mange gode opplevelser.

Det er imponerende å lese om hvordan Teres har benyttet de språklige variasjonene i de gamle språkene for å få frem hva de gamle profeter, vismenn, astronomer og prester har ment å si. Han har ikke bare benyttet det som er skrevet i Bibelen, men gått tilbake til det som er funnet og publisert av de dechiffrede kileskrifter fra det gamle Mesopotamia, fra Babylon, fra andre gamle skrifter som de fra Qumran, og andre. Han har gått kritisk igjennom de oversettelser som er gjort av de bibelske skrifter og påviser at den opprinnelige meningen ikke alltid kommer korrekt frem. Dette gjelder særlig der hvor de astronomiske data kan bli misforstått, fordi de språklige presiseringer er meget viktige.

Ut fra historiske data og støttet på astronomiske observasjoner døde kong Herodes i år 4 BC (før Kristus), hvilket betyr at Kristi fødsel må ha skjedd tidligere. Ut fra astronomiske data, som også var kjent for 2000 år siden, var det i årene 7/6 BC en konjunksjon (et sammentreff) av de to store planetene Jupiter og Saturn i stjernebildet Fiskene. Den tilsynelatende østgående bevegelsen av disse planetene, sett i forhold til stjernerne på himmelen, stanset opp. Planetene fikk for en kort periode en vestgående bevegelse for så å vende tilbake til den opprinnelige østgående bevegelse. Samtidig var begge planetene i opposisjon (motstilling) til solen, det vil si at de ble sett fra jorden

22 år på Peters stol

I oktober kunne pave Johannes Paul II se tilbake på 22 år som Peters etterfølger; rundt 70.000 mennesker hadde samlet seg på Petersplassen i anledning dagen, som var Misjonens dag og en del av jubelårsfeiringen. Sammen med 58 kardinaler, samt 700 prester og biskoper, feiret paven en multi-kulturell liturgi i Peterskirken: Indiske og andre dansere opptrådte før messen, og lesninger og bønner ble fremført på mange språk, bl.a. kinesisk arabisk og swahili. Rep-

resentanter fra 12 land, kledd i nasjonaldrakter, bar frem gaver under offertoriet. I sin preken minnet paven om at Jesus selv "ikke kom for å tjenes, men for å selv å tjene og gi sitt liv som løsepenger for mange". Jesus satte et eksempel til etterfølgelse, og han trakk en klar linje mellom "den ånd som vil herske" og "den ånd som vil tjene"; det er denne siste ånd de kristne må være besjelet av.

Jesu ord om å tjene "er også en profeti om en ny måte å forholde seg på", sa paven, en

måte hans etterfølgere skal arbeide for å fremme både innen det kristne fellesskap og i samfunnet generelt. "Vi må aldri miste håpet om en mer broderlig verden," sa paven. Som advarte mot "uregulert konkurranse, ønske om å dominere over andre koste hva det koste vil, diskriminering som har sitt utspring i at man føler seg hevet over andre, den utøylede jakt på rikdom". Det er slikt som "er årsak til urettferdighet, vold og krig" og stikk i strid med den tjenende ånd Jesus representerte, sa paven. THE TABLET

Illustrasjon fra boken: Mosaikk fra kirken S. Apollinare Nuovo i Ravenna, utført av en anonym bysantinsk kunstner mellom 545 og 550 f.Kristus. "The Magi" er her fremstilt som persiske prester.

når solen var på den motsatte side av jorden. Da var også planetene nærmest jorden i sine baner. De fikk maksimalt lys fra solen, og ringene til Saturn var i en slik stilling, sett fra jorden, at de ga mest lys fra solen. Derved lyste planetene med den største lysstyrke de kan ha. Tre ganger var planetene i en slik stilling, og de stanset tilsynelatende opp. Det var en av disse konjunksjonene som de vise menn så over Betlehem. Samtidig med at planetene lyste med sin største lysstyrke, var det sannsynlig at noe av Zodiaklyset kunne sees som en svak stråle, som gikk ut fra planetenes posisjon og strålte ned på Betlehem på en spektakulær måte. Zodiaklyset skyldes solens belysning av støvet som ligger rundt jorden i den

øvre atmosfæren.

Det er vanskelig for oss å forstå hvor meget stjernehimmelen hadde å si for folkene i gammel tid. De babylonske prester (astronomer) hadde meget god oversikt over de forskjellige astronomiske begivenheter. Fra de gamle kileskriftene kan man se at de hadde nedtegnat astronomiske data over mange hundre, kanskje tusen år.

De tre vise menn som kom til Betlehem, var kjent med de profetier som Daniel og Ezekiel frembar, nemlig at Messias skulle fødes i Betlehem. De to profetene var sammen med Israel bortført til Babylon. Daniel var blitt kongens øverste embedsmann. De vise menn var også kjent med planetenes konjunksjon, og hadde sett starten på

dette i Babylon. I Betlehem ville de kunne oppleve selve konjunksjonen meget bedre fordi Betlehem ligger mye høyere enn Babylon.

På den tiden var det ikke uvanlig at man tilla astronomiske begivenheter stor betydning, særlig for konger, for eksempel deres fødsel. Dette kan ha vært de vise menns drivkraft. Matteus ser derimot ikke denne «stjernen» som en astrologisk begivenhet, men som et naturlig fenomen som inntraff samtidig med Jesu fødsel.

I en kort bokanmeldelse er det ikke mulig å trekke frem alt som kan være av interesse, men de mest sentrale opplysningene kan bli nevnt. Boken er delt i tre hovedavsnitt. For å utdype en del av stoffet er det også laget 24 supplerende forklaringer hvor de enkelte opplysninger gjøres nærmere rede for.

Det første hovedavsnittet har tittelen: «Evangeliet og dets oversettelser» (The Gospel and its Translations).

Her tar Teres frem de forskjellige fortolkningene og den senere tids forskning. Han går inn i den semantiske forståelsen og påviser at de forskjellige ord og uttrykk i de gamle språkene kan forstås på andre måter enn slik de til nå er oversatt. Særlig når det gjelder astronomiske data, er dette meget viktig. Derfor har det vært så viktig å gå tilbake til den opprinnelige teksten, og ved hjelp av en mere korrekt ordforståelse få tak i hva de som skrev skriftene, egentlig mente. Det er utrolig hva han har skaffet seg av viten på de forskjellige områder for å kunne få frem et så korrekt bilde som mulig.

Det andre hovedavsnittet heter: «Vismennene og stjernen» (The Magi and the Star). Jeg finner ikke et korrekt norsk uttrykk for Magi. Det kan bety Vismann, Astronom, Stjernetyder, men ikke magiker, for de var høyt respekterte vitenskapsmenn med stor integritet og blant de høyeste embedsmenn i de gamle rikene ved Euftrat.

UNGARN:

kirkelig fornyelse etterlyses

Den pavelige nuntius i Ungarn, erkebiskop Karl-Josef Rauber, mener den katolske kirke i Ungarn bør bli adskillig mer åpen overfor moderne vestlig teologi og filosofi. I dagens ungarske kirke er det et spent forhold mellom de reformvennlige og reformmotstanderne, en polaritet som også viser seg på det kulturelle området. Nylig avslo

bispekonferansens faste råd en søknad fra biskop Endre Gyulay av Szeged om medlemskap i "Foreningen for Ungarns katolske forlag" ("Kirkeforum") og forlaget med samme navn. Biskop Gyulya er styreleder for "Egyhaz forum".

Både tidsskrift og forlag er pastoralteologisk og kulturelt orientert og representerer en åpen sentrumsholdning; de ble etablert i

1986 av pastoralteologen Paul Zulehner, Wien, og den ungarske økonom og teolog Janos Wildmann. Forlaget har utgitt en rekke standardverker av vestlige teologer, bl.a. Karl Rahner. Mange ungarske prester og legfolk som helhjertet støtter en fornyelse av ungarsk kirkeliv i Det 2. Vatikankonsils ånd, er opprørt over avslaget på søknaden fra biskop Gyulay.

CHRIST IN DER GEGENWART

14

Teres forteller her om de gamle rikene ved Eufrat og om «The Magi». Dette var et meget interessant emne, som ga mere innsikt i denne del av historien. Han forteller om hvordan de hadde utviklet sin astronomiske vitenskap, og hvordan de la symbolsk betydning i visse spesielle observasjoner av planetene. Gjennom mange hundre år hadde de samlet opplysninger om planetenes baner og var klar over at denne konjunksjonen av Jupiter og Saturn hadde forekommet tidligere. De hadde oppdaget jordaksens presesjon. Det vil si at jordaksen vrir rundt i en sirkel på grunn av solen og månens gravitasjon. Dette medfører at jordaksens siktetpunkt på himmel-hvelvingen, som idag er Polaris på den nordlige halvkule, vil forflytte seg i en sirkel og derved forflytte alle stjernebildene. Fullføringen av denne sirkelbevegelsen tar ca. 26 000 år. Dette var de gamle astronomer, blant annet grekeren Heraclitus (544-480 BC), oppmerksom på, men tiden for en slik runde trodde de tok 36 000 år.

De vise menn som kom til Betlehem ved Jesu fødsel, var sannsynligvis Magi fra Babylon. Teres mener også at de kan ha vært Magi av jødisk ætt, fordi svært mange av jødene var blitt igjen i Babylon og hadde høye stillinger der. Det er neppe sannsynlig at hedninger ville reise til Betlehem for å hylde en judeisk konges fødsel. Profetiene om Messias' fødsel var kjent allerede 600 år før Kristi fødsel gjennom profetene Daniel og Ezekiel, som var i Babylon. Teres poengterer at Matteus ikke legger noe overnaturlig i samtidigheten av Jesu fødsel og de vise menns «stjerne». Det var et sammentreff med symbolsk betydning.

I et avsnitt sier Teres: «Frelsen har plassert mennesket i en større og sterkere orden som omfatter hele den skapte verden. Denne fundamentale sannhet har blitt fullstendig forsømt av

bibelske lærere i tidligere århundre. Teologer og prester har bare snakket om menneskets frelse, som om ikke Gud tar vare på alle sine skapninger. Det er derfor et påtrengende behov for en mere dyptgående forklaring av skapelsen og frelsen, som er i samsvar med læren fra apostlene og kirkefedrene. Folk skulle bli kjent med det ansvar de bærer for naturen».

Det tredje hovedavsnittet handler om: «Astronomi og Bibel» (Astronomy and Bible).

I Det Gamle Testamentet blir det skrevet at det er Herren din Gud som styrer verden. Han er ingen «stjerne-gud» slik hedningene trodde, men en Gud av ånd. Dette var vesentlig for jødene forhold til sin Gud. Han styrer universet og alle himmellegemer, og vi får stadig innslag i Bibelen hvor astronomiske data blir referert. Teres viser at det heliosentriske bilde av vår verden ikke er imot Bibelens utsagn. Det samme gjelder også verdens skapelse, uten at han angir vår nåværende viten som endelig fastlagt. Han

forteller om hvor langt den astrofysiske forskning er kommet idag, og kommer inn på de problemene som møtte Copernicus, Galileo og Kepler. Han har også tatt med en beretning om hvordan forholdene omkring Galileo utviklet seg, og hva som virkelig skjedde. Det er ikke akkurat slik de fleste av oss har forstått det.

Jeg vil ikke underslå at en del av avsnittene i boken kan være litt tunge. Selv hadde jeg problemer med de to kapitlene som omhandler Daniels og Ezekiels visjoner. Som et hele synes jeg at boken har gitt meg mye. Det er en glad bok, og en bok som styrker vår tro, og det er ikke lite. Jeg vil anbefale den til alle som gjerne vil prøve å få et bedre samsvar mellom det religiøse budskapet i vår Bibel og hva den moderne vitenskap kan gi oss.

Gustav Teres, S. J.:

The Bible and Astronomy.

The Magi and the Star in the Gospel.

Springer Orvosi Kiadó Kft., 2000.

ISBN 963 699 114 6.

John Ryan

“Drat . . . I knew I'd put it down somewhere!”

Pennen funkler - livsfilosofien varmer

15

“middagshøyde” inneholder dagboksopptegetninger 1998-2000. Med denne boken viser pater Kjell Arild Pollestad at han har gjennomgått en metamorfose; samtidig synes presten bak forfatteren å ha gjennomgått sin katharsis. Jo, her har en forfatter nådd “middagshøyden” - og en ny indre ro og modenhet.

I denne boken finnes ingen av de skjemmende ting som denne anmelder fant dro tidligere bøker av Pollestad noe ned - til tross for eminent skrivekunst. I “middagshøyde” er forfatteren lavmælt, varm og øm i sin omtale av medmennesker, av slekt eller venner. For en anmelder kan bøker ofte bli pliktlesning. Pollestad fenger i denne boken fra første side og holder leseren i sitt grep. Av og til måtte denne anmelder lese setninger både to og tre ganger - rett og slett for å “tygge” på dem, oppleve hvor meget de sa i sin pregnans.

De små glimtene fra forfatterens reiser rundt i vårt vidstrakte land, er perler av observasjoner både når det gjelder natur og mennesker, seder og skikker. Alle som har reist landet rundt på noenlunde samme måte som forfatteren, vil nikke gjenkjennende: Ja, slik var det. Andre, som ikke har gjort det, vil få lyst til å reise i Pollestads fotspor.

I denne boken er det ikke berømt-heter som portretteres, men forfatterens foreldre, hans nevøer og nieser, venners venner og deres nærmeste. Det gjøres så varmt, så gjennomskinnelig.

Man møter virkelig de menneskene han presenterer for oss. Men humoren er såvisst ikke borte. Det som er borte, er tendensen til unødige side-spark, men snerten er der fremdeles. Pollestad har små artige glimt fra reaksjonene hos dem han har “opp-

trådt for” på opplesningskvelder rundt om i landet, og dem han har guidet på sydlige breddegrader. Flere steder gir han situasjonsbeskrivelser som “sitter”, men såpass får de berørte tåle! Hør bare om et reiseselskap av nordmenn som er blitt innlosjert hos nonnene i Valdemossa for å delta i en form for retrett eller kurs. De vekkes av pater Pollestad, som går gjennom korridorene i rettrethuset tidlig på morgenen og synger Kingos salme “Nu rinner solen av østerlide”, og samtidig ringer med en liten bjelle. De norske deltagerne blir med til *Laudes* alle som en, kirkefremmede og kirketrette eller hva de måtte være. Nonnene synger jo på spansk eller latin, og folk forstår ikke språket. Pollestad skriver: “De forstår ikke språket, men nyter stemningen, sier de. Folk er undernært på stillhet og hellige handlinger. Det første de lærer på en klosterretrett, er å tie stille til visse tider og på visse steder. De oppdager at det er mulig, selv når mange er sammen, og erfarer etterhvert at det er velgjørende.”

Det vakre bildet han gir av diakonissen Ingeborg har også sin underfundighet - men med varme. Han kommer for sent til hennes siste sykeleie og skriver: “Hun var nøysom mot seg selv, og det hun etterlot seg, gikk til hennes hjertesaker. Hun elsket jødene, men hun så helst at de ble kristne.” En annen liten sekvens, etter begravelsen, der han sitter på en benk

utenfor kirken og lar tankene løpe: “Det er vår og oppstandelse i alt; jeg synes jeg skimter en hvit kyse som svever drømmelett i motlyset, men så er det bare en våryr måke.”

I boken vrir det av små øyeblikksobservasjoner, enten det er på tog, på kafé lengst mot nord, hos venner i havgapet, under opplesningsaftener på Hurtigruten, småvisitter i protestantiske eller katolske kirker og små avstikkere på kaia når Hurtigruten legger til.

Maten vies en del oppmerksomhet, og der fremkommer en del satire når den gode pater må spise dypfrost, maltrakterert fisk på reisen rundt kysten. Og her er artige observasjoner om norsk politikk.

Best i denne boken er forfatterens filosofering i de ulike sammenhenger, og det fine menneskesyn som formidles, uten å være påtrengende. Det er i slike forbindelser enkeltsetninger sitter som et skudd. Etter å ha vært innom noen erindringer skrevet fra et tuberkulosesanatorium, hvor livet til den skrivende ser ut til å ebbe ut, filosoferer Pollestad over livets intensitet: “Det beste i tilværelsen er de øyeblikk hvor vi aner at meningen med livet er livet selv.”

Omtalen av den aldrende vennen Gotthard Staveland er hjertevarm. Og skildringen av den pukkelryggede damen som deler ut sine tekster i Peterskirken, er betagende og så katolsk i sin humor.

I det hele tatt: I boken møter vi en forfatter som virkelig har passert “middagshøyden” ikke bare med bravur, men med varmende livs-innsikt.

Kjell Arild Pollestad:

Dagbok 1998-2000

J. W. Cappelens Forlag 2000

En minoritet nær oss

En vanlig Oslo-katolikk kjenner de to sognekirkene i byen og kirkene på Stabekk og Eikeli. De kjenner dominikanernes kirke og Katarinahjemmets kapell på Majorstuen og Lunden kloster i Groruddalen. Kanskje kjenner de også til St. Josephsøstrenes hus på Grefsen, St. Sunniva skole og St. Olav Bokhandel. Sankt Elisabethsøstrene har et hjem på Nordstrand - og kanskje vet de veien dit. Vi har våre katolske nettverk og våre "stier" i byen. Men hvor mye vet vi om muslimenes tilsvarende verden?

Ti prosent av Oslos innbyggere er innvandrere, og en god del av disse er muslimer. Ved universitetet i Oslo, Blindern, regner man med ca. 1500 muslimske studenter. Rimeligvis har de sine tilsvarende nettverk i byen og i andre norske byer. Vi andre ser "innvandrerbutikker". Og moskéen i Åkebergveien med minareter og glaserte fliser har de fleste i det minste lest om, selv om de ikke har sett den.

I Kari Vogts bok "Islam på norsk" får man vite hvordan innvandringen begynte og fortsatte, og man får et godt inntrykk av mangfoldet. Like som det i den katolske kirke i Norge er plass til ulike spiritualiteter og klosterordener, til tradisjonister og fremskrittvennlige, har islam forskjellige skoler og fromhetsformer. Dessuten bidrar innvandrernes forskjellige nasjonaliteter og språk til et mange-fasettert bilde. Oslo har 24 moskéer av forskjellige avskygninger. Selv Drammen er blitt hendelsesrik, her finnes adskillige, og unge mennesker tar del i kongresser og "retretter" i inn- og utland.

Kari Vogt har vitenskapelig kom-

petanse - som kjent har hun tidligere skrevet tre bøker om islam, som nesten er blitt standardverker. I tillegg har hun tydeligvis muslimenes tillit, blir invitert i deres hjem og til kvinnes del av gudstjenesteliv og sosialt liv i moskéen, og får mange av dem i tale. Denne siste boken refererer mange samtaler med muslimer som bor i Norge. Dette gir leseren et lite blikk inn i en hverdag som er lukket for de fleste av oss. En liten ulempe er at Kari Vogt ofte refererer samtalen, spekket med fremmedord på urdu eller av arabisk eller tyrkisk opprinnelse, og først etterpå forklarer hun hva ordene betyr. Og så måtte i hvert fall undertegnede lese omigjen - (boken har ellers syv sider ordforklaringer). Dette siste var likevel umaken verd:

"N. klapper i hendene: Alle barna som har fastet (fasten er ingen plikt før puberteten), skal stille opp i rekke. De skal få en pakke. 35 småjenter har fastet og sitter til slutt samlet inne på gulvet i kvinneverrommet. Lille D (8) er blant dem, i år har hun vært tålmodig og fastet i

flere dager. Men hun har hatt med matpakke på skolen, og når hun var veldig sulten har hun spist, får jeg vite." (s. 148)

Takket være "foten innenfor" og sin sympati, vekker Kari Vogt også sympati hos leseren, ja, man kunne ønske det var katolsk ungdom som hadde slik innsikt f.eks. i fasten som den kommer til uttrykk i et fasteprogram laget av ungdommer i Jasmin TV-kanal under ramadan 1998/99:

"Fasten er en øvelse i selvkontroll. Det er viktig å trene evnen til å motstå fristelser. Her er tålmodighet en nødvendig egenskap, og fasten er nettopp en slik øvelse. Faste er likevel ikke bare å avstå fra mat og drikke. Fasten har flere nivåer. Det første nivået er den fysiske avholdenhet. Det neste er sanseorganenes faste: Hvor man retter blikket, hva man lytter til, og hva man gir oppmerksomhet. Det siste og høyeste nivået er 'hjerterets faste' når man avstår fra alle onde og forkastelige tanker og holdninger. Det er viktig ikke å såre noen, ikke baksnakke eller lyve. Belønningen skjer også på flere nivåer: Den som faster kommer i bedre fysisk form, kvitter seg med stygge vaner og får bedre kontroll over eget liv. Det beste er likevel oppdagelsen av å komme Gud nær og gjøre hans vilje."

Boken tar for seg temaene Moskéen, Imamen, Loven, Ritualene, Organisasjonene, mystikkstrømningen Sufi og til slutt de muslimske Aktivister - alt sett i sammenheng med norsk virke-

KAMERUN:

biskoper ut mot korrupsjon

Grasserende korrupsjon driver staten mot konkursens rand, heter det i en uttalelse fra Kameruns katolske biskoper. Korrupsjon "ødelegger vårt lands økonomi og selve den sosiale veven", men fremfor alt virker korrupsjonen "ødeleggende på samvitligheten", sier biskop André Wouking av Yaounde til pressen.

NORGE:

over en milliard kroner til abort

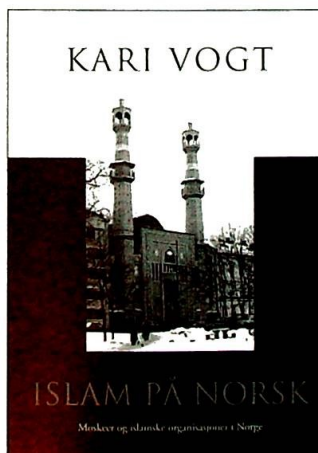
Norske sykehus har brukt over en milliard helsekroner på å utføre 307.000 aborter i de siste 20 årene, noterer avisen Dagen. Regnestykket tar kun for seg de tekniske kostnadene ved selve aborttirurgiet. De menneskelige og moralske kostnadene er ikke medregnet. I 1999 ble det utført 14.251 svangerskapsavbrudd ved sykehus i Norge.

lighet. Det nye "KRL-faget" i skolen kommer på tvers av muslimenes ønsker. Egne svømmeklubber for muslimske kvinner er nødvendige og finnes allerede. Kari Vogt får med seg hele kvinneproblematikken, og vi ser at kvinner har innflytelse og tar initiativer også i muslimsk sammenheng i Norge. Pressen skriver om bigami, tvangsekteskap og omskjæring. Kari Vogt har i tillegg gledeligere informasjon å gi.

Forlaget har forstått at dette er et gedigent verk og har gitt det et gedigent utstyr. Designeren av det vakre omslaget fortjener å nevnes: Ingeborg Ousland.

Kari Vogt:

**Islam på norsk:
Moskéer og islamske
organisasjoner i Norge.**
Cappelen 2000

Ane-Elisabeth Røer o.p.:

Fest og protest

Boken «Fest og protest» er en gave til Norges befolkning, fra landets kirker. Den er beregnet på oss alle, og vi må bare bøye hodet i takk; for hvilken bok!!!

Boken, som er utgitt i samarbeid mellom forfatterne og «Jubileum 2000» (en felleskirkelig jubileumskomite), er kanskje noe av det største kirkene i Norge har gitt befolkningen i senere tid. Den anbefales på det varmeste for enhver husstand.

Gjennom dikt, korte betraktninger og bilder fremstilles evangelienes Jesus på en så overbevisende måte at den godt kunne danne grunnlag for bibelmeditasjon, med utgangspunkt i Jesu liv og lære. Det vil ikke si at den gir oss fasitsvar om hvem Jesus var, og hva han ønsket å formidle, men snarere hjelper den til med å formulere spørsmål som enhver troende til tider stiller seg. «Hvordan kan jeg møte Gud?», «Går det an å få fred i mitt indre kaos?» og «Er det håp for dritsekkene?», er bare noen av spørsmålene. Og svarene, de er ikke gitt, bare antydning. Resten er opp til oss.

Boken kan nok virke provoserende ved første øyeblikk. Jeg tenker da først og fremst på bildene, som ikke automatisk passer inn med etablert kristelig billedkunst. Men etter hvert er det nettopp billedbruken som er fascinerende. Nyansene i svart og grått, og de litt spesielle portrettene, hjelper leseren til å tenke nytt, ja kanskje til å begynne å tenke i det hele tatt. Hele oppsettet i boken gir en ny og spennende innfallsvinkel til den kristne tro. En innfallsvinkel som kan muliggjøre en ny start for mange.

Engasjementet i boken faller mot slutten. De første tre delene, som konsentrerer seg om evangeliene, er gode, mens fjerde del heller er laber. Spesielt partiet som omhandler bønn, viser store mangler. I tillegg sitter man igjen med en følelse av at boken slutter alt for brått. For ikke før er vårt engasjement tent, før vi igjen står alene, på bar bakke. Boken avslutter med å si at «resten er blanke ark». Blanke ark som våre egne liv skal skrives på. Først da oppdager vi at boken, som vekker engasjement, helt glemmer å vise hvilken retning engasjementet bør ta. Boken viser døren, men ikke hvordan man kan komme til den.

Denne boka kan allikevel varmt anbefales. Det er en vakker og gripende bok, som gjerne kan være årets julegave. Den kan godt benyttes av bibelgrupper som grunnlag for en diskusjon over troen, eller være til hjelp ved egen refleksjon.

Dette er kirkenes gave, en gave som må mottas, bevares og brukes...

Per Eriksen og Anne Margrethe Mandt (red.)

FEST OG PROTEST

En bok om evangelienes Jesus
Verbum-forlag-2000

Fornøyd irsk munk på Tautra

“Gud satte meg her, og jeg er fornøyd med det”, sier den irske cisterciensermunken pater Michael McGregor i dette intervjuet. “Guds nærvær er ikke et sted - det er hvor jeg enn går.”

Under et opphold hos cisterciennernonnene på Tautra i Trøndelag, møtte intervjueren også deres irske kapellan Michael McGregor. Vi startet vår samtale omkring den kjennsgjerning at vi nå har flere kontemplative katolske klostre i Norge: dominikanerinner, karmelittersøstre, cisterciennene og flere andre.

- Er du overrasket over dette, gitt vår katolske minoritetssituasjon her i landet?

- Ja, jeg er litt overrasket, svarer pater McGregor. - Det må være den Hellige Ånd som arbeider for at det skal skje. Ved reformasjonen ble det kontemplative elementet glemt. Det må være plass for takksigelse og bønn i kirken.

- Hvilken innflytelse mener du dette vil ha for troen i Norge, ut fra din irske erfaring?

- I Irland har klostrene verdi for befolkningen. Det er hus hvor man ber. Munker og nonner er sympatiske til i folks øyne. De ber sine bønner, arbeider og viser gjestfrihet. Det kloster jeg kommer fra, Mellefont Abbey, har gjestehus for både kvinner og menn. Folk kommer dit for å be eller for å legge frem sine personlige problemer. En irsk munk har vel hørt det meste om menneskelivet.

- Tror du nonnens kloster her på Tautra har et fremtidig liv?

- Ja, det tror jeg. Der lå mye godt skjønn hos nonnene da de planla klostret, da de tok en avgjørelse om det, slik disiplene engang gjorde i sin entusiasme. Nonnene fant et brukbart sted - munkene var her i middelalderen. Kanskje vil nonnene gjøre en bedre jobb enn munkene dengang. Tautra er et ideelt sted for et kloster og resten er opp til den Hellige Ånd.

- Du er blitt presentert som eneboer, - hvordan ble du det? Her vi sitter er vi ikke akkurat i en eremithule?

- Eremittilværelsen kan være en del av livet vårt, men ikke for alle cisterciensere. Det gir jo mye stillhet og ensomhet, så man må ha legning for det også. For meg var det et rent tilfelle som bragte meg inn i det. Jeg fikk låne et hus i 1997 - før det levde jeg i cistercienserkommuniteten i 36 år. Jeg snakket med abbeden og fikk lov til å prøve meg. For meg passet det jo bra, for jeg leser mye. Jeg hadde jo til da alltid vært i kloster. Jeg studerte teologi med vekt på spiritualitet ved Gregoriana-universitetet i Roma. Vel tilbake i mitt irske kloster var jeg novisemester i 11-12 år. Jeg var ingen reformator, det var ikke nødvendig, ettersom jeg gikk i kloster mens Det annet Vatikankonsil pågikk, i 1964. Jeg er født katolikk og begynte å tenke over min tro i tyveårsalderen. Jeg forsto ikke konformiteten i klosteret da jeg trådte inn. Men jeg fikk mer sans for det etter at jeg selv ble klosterbror. Klosterlivet endret seg jo etter Konsilet. Hos cistercienserne hadde man tidligere kunnet leve ved siden av en medbror i 30-40 år uten å kjenne vedkommende.

Paven: ingen planer om å gå av!

Spørsmålet om pave Johannes Paul II, tydelig merket av alder og sykdom, har planer om å trekke seg tilbake, har dukket opp et par ganger i det siste, senest i en fersk "samtalebok" med den belgiske kardinal Godfried Daneels. "Jeg ville ikke bli forbauset om paven kommer til å tre tilbake etter år 2000," skal kardinalen, ifølge boken, ha sagt. Vatikanets pressetalsmann avkrefter imidlertid bestemt alle rykter om

- Når dere lever i et strengt kloster, er dere da bare opptatt med bønn og det daglige praktiske arbeid for livsoppholdet, eller diskuterer dere også utviklingen i kirken etter Det annet Vatikankonsil?

- I vårt klosterliv er det lite diskusjon. Vi har ikke rekreasjon, slik man har i mer åpne klostre. Meningene som uttales i klostret kommer fra abbeden eller novisemesteren. Jeg har stor beundring for de eldre munkene som hadde sin tid i klosteret bak seg da Det annet Vatikankonsil endret på meget. Det var sikkert vanskelig for dem å tilpasse seg den etterkonsiliære tenkning. Regler kan og bør skiftes ut - i takt med folks tenkning og utvikling. Vanskelighetene skyldes nok at vi prøver å bringe kirken fremover med en middelaldersk terminologi.

- Kommer ditt liv her til å bli en slags moderert eremittilværelse?

- Jeg ser ikke på meg selv som eremitt her. Jeg har for mange kontakter til det. Gud satte meg her, og jeg er fornøyd med det. Hvis jeg ikke hadde levet som eremitt i Irland, ville jeg ikke ha kommet hit. Før stiftelsen av klostret lette man etter en amerikansk prest, uten suksess. Noen fortalte da nonnene om den rare munken som var eremitt i Irland, spøker McGregor.

- Du har i et tidligere intervju sagt at du har ditt spirituelle liv med deg hvordan du så befinner deg. Kan du utdype det litt mer?

- Jeg er oppmerksom på Gud i mitt liv. I klostret prøver man å finne lykke hos Gud - Gud er nærværende i vårt hjerte og vår sjel - vi kjenner Gud gjennom vår bønn. Det er basert på det Jesus sier i Johannesevangeliet 14:23: "Den som elsker meg, han akter på mitt ord; så vil min Far elske ham, og vi vil komme og ta bolig hos ham." Guds nærvær er ikke et sted - det er hvor jeg enn går. Lykken jeg har i Gud, er inne i meg. Jeg føler stor taknemlighet over

Baby Johannessen - er pensjonert journalist med lang fartstid både i norsk presse og i katolsk legmannsarbeid.

tilbaketrekking. Paven selv har i de siste årene flere ganger gitt uttrykk for at spørsmålet om når han skal fratre sin tjeneste, har han overlatt til Gud.

Det er tydelig for alle at den nå 80-årige paven har en nervelidelse. Det antas å dreie seg om Parkinsons sykdom: Pavens tale er til tider utydelig, og han har konstante skjelvninger i venstre hånd. Trass i disse plagene har han klart seg bemerkelsesverdig

godt gjennom jubelårets nærmest drepende program.

Og pavens program for 2001 er allerede velfyllt. Her skal bare noen store poster nevnes: Et møte for kirkens kardinaler, et såkalt konsistorium, finner antagelig sted i februar, og i oktober møtes bispesynoden i Roma. Det planlegges pavebesøk i Syria og på Malta, antagelig i april; i juni står Ukraina for tur, muligens også Armenia;

deretter Oceania og Ny-Caledonia. Ser vi fremover helt til 2002, blir det kanskje nok et Polen-besøk (muligens allerede til sommeren), kanskje også besøk i Nord-Korea og til og med Vietnam. Moskva og Kina blir neppe pavelige reisemål med det første.

"Men å trekke seg tilbake står ikke på pavens dagsorden!" fastslo engelske *The Tablet* nå i oktober.

"Jeg undres om ikke folk i den sekulariserte verden vil komme til et punkt hvor de føler at overfloden og teknologien ikke tilfredsstillter menneskenes behov," sier Michael McGregor, cistercienser og kapellan for nonnene på Tautra. "Det blir behov for en ny livsholdning. Kirken tilbyr den muligheten. Men da må kirken, særlig den katolske, få en ny katekese som taler folks språk."

at jeg følger Guds vilje. Jeg er fremdeles underveis.

- Når du nå er her, hva mener du blir ditt bidrag til det katolske liv her i vårt land?

- Det må andre dømme om. Jeg kan bare være en munk - være tilstede. Jeg er en kontemplativ prest, jeg må være trofast mot mitt munkekall. Vi er munker ved å leve vårt liv. Alt er nødvendig. Det er mitt svar.

- Kommer du selv til å ende ditt liv på jorden her på Tautra?

- Det er ikke opp til meg. Jeg må adlyde min abbed i Irland. Hvis det kom an på meg, ble jeg her. Det er lett å be her, her er stillhet for et kontemplativt liv. Men jeg er bundet til lydighet. Nå er det bestemt at jeg foreløpig skal være her i tre år.

- Økumenikken er viktig her i landet. Hvorledes står det til med den i Irland?

- I mitt kloster fremmet vi det økumeniske samarbeid. Men i Irland får vi ofte følelsen av at det ikke er fra geist-

ligheten og menighetene det økumeniske initiativ kommer, men fra noen intellektuelle som snakker sammen. Det jeg liker her i Norge, er måten man kan besøke hverandres kirker på, gå til gudstjeneste hos hverandre. Lutheranere som kommer til messe i klosteret på Tautra, som går frem når kommunionen deles ut til katolikken, tar høyre hånden opp mot venstre skulder, og så blir velsignet av presten, gjør inntrykk. Jeg er imponert. Økumenikken har slått mer rot her i landet, også lokalt. I Irland, hvor 99 % av befolkningen er katolsk, tas ikke økumeniske forsøk alvorlig. Man tolererer minoritetene av ikke-katolikker, men er ellers ikke særlig interessert.

- Hvordan mener du vår kirke skal håndtere møtet med dagens sekulariserte verden, som i aller høyeste grad også er en del av katolikkenes hverdag?

- Ånden arbeider allerede i menneskesjelen, sier pater McGregor tankefullt etter en liten pause. - Vi snakker

om en kritisk fase i kirkens utvikling. Nye veier må finnes. Vi må jo kunne klare det, på samme måte som humanitær hjelp nå takles over hele verden, ved katastrofer, hvor det legges press på regjeringene. Jeg undres om ikke folk i den sekulariserte verden vil komme til et punkt hvor de føler at overfloden og teknologien ikke tilfredsstillter menneskenes behov for menneskelig lykke. Det blir behov for en konversjon, for en ny livsholdning. Kirken tilbyr den muligheten. Men da må kirken, særlig den katolske, få en ny katekese som taler folks språk. Revisjonistene i vår kirke har forsøkt å gå tilbake til tiden før Det annet Vatikankonsil. Det er kirkepolitikk, og det har folk lov til å protestere mot. Det er en politisk strid. Jeg tror den Hellige Ånd vil virke også i fremtiden - med gode paver, helgener, hellige mennesker, som bringer fornyelsen.

- I en preken du holdt her for nonnene, snakket du om all kringelen i kirken om dogmer og fraværet av å gjøre Evangeliet kjent. Hva mente du med det?

- Mange prester - og biskoper med - er så nøye med språkbruken og er så godt forberedt at det blir lite rom for den Hellige Ånd. Redselen for å begå heresi ligger der, man frykter at Kurien vil bli sint. Prestene må miste den redselen og preke Kristi kjærlighet. Altfor ofte bringer man en gammeltestamentlig teologi til de troende. I Det nye testamente lærte Kristus oss at vi skulle ha kjærlighet til hverandre - det var det viktigste. Vi preker iblant som i tiden da apostlene var redde, før de fikk den Hellige Ånd. Da ble de fylt med entusiasme, de ville preke Guds ord og gjorde det fritt, uten redsel. Dermed fikk de følelsen av å være disipler. I kirkens fremtid må de troende dele apostlenes entusiasme og bli mer hengivne til Kristus, er pater Michael McGregors konklusjon.

Katolsk skepsis til EUs "grunnleggende rettigheter"

Europas katolske biskoper mener Europaunionens "charter for grunnleggende rettigheter" har sine gode sider fordi det søker å styrke grunnleggende verdier som fred, rettferdighet og solidaritet innen det europeiske nettverk. Men biskopene har også kritiske bemerkninger: Charteret, grunnloven, nevner ikke Gud, og det inneholder intet generelt forbud mot alle former for menneskelig kloning. De

europiske bispekonferansenes generalforsamling påpeker også at "ved å skille mellom retten til å inngå ekteskap og retten til å stifte familie, ser det ut til at man søker å anerkjenne ulike former for ekteskap og gi dem navn av familie." Dessuten: I motsetning til andre organisasjoner, tillegges ikke kirker og religiøse fellesskap "noen særlig juridisk og institusjonell status".

I en hilsen til biskopenes møte undertreket pave Johannes Paul II at Europa ikke bare er en økonomisk enhet, men et fel-

lesskap av "nasjoner som ønsker å forene sine skjebner og liv i et broderlig fellesskap med respekt for hver enkelts kultur og åndelige tradisjoner". Europa må ikke avskjære seg fra resten av verden, men "støtte andre land og verdensdeler, så fattige og underprivilegerte mennesker gis mulighet og midler til utvikling og samsfunnsorganisering", og til å "bygge en mer rettferdig og vennlig verden".

THE TABLET

20 Svein Åtland: Audiovisuelle proteser

Daglig kan man observere lektorer som går og bærer på overhead-projektorer eller kassettpillere. De later som regel til å være i dyp konsentrasjon som foran en stor forestilling, oftest mellom tre og fem minutter etter at det har ringt til time. Det siste beror på at den som brukte apparatet sist, sjelden klarer å huske å sette utstyret tilbake på rett plass. I klasserommet venter nye overraskelser i form av manglende skjøteledning.

Nå burde det egentlig ikke være lektorenes sak å bære bagasjen. Fra gammelt av hadde man en medhjelper (lat. "adjunctus") til slikt. Lektorens oppgave var først og fremst å være lesemester i kirken (lat. "lector ecclesiae"), slik at Skriften kunne fremsies klart og tydelig og uten misforståelser. Til hverdags var det lektorenes oppgave å undervise ved kirkens katedralskoler. Men det var altså før man byttet ut latinen med heimkunnskap og miljølære.

I løpet av den tiden jeg har levet, har det skjedd enorme tekniske fremskritt. Gang på gang har vi stått foran fantastiske pedagogiske revolusjoner på den audiovisuelle sektor. Felles for alle disse revolusjoner er at de aldri har kommet. Det går i bølger, akkurat som motene. Snart er det den ene typen fremvisningsapparat som er i skuddet, snart

den andre, og man pynter seg med fine navn og forsøker å erstatte sin manglende karisma med teknikk. En gang var det helsvart baloptikon i fotsid utførelse som var det store. Så var det lysbildeapparater med fremtrekkslys-bilder, inntil det kulminerte med mini-utgaven i form av et filmslynge-apparat som man kunne ta med seg i en dameveske. For tiden er det interaktiv video som skal revolusjonere skolen. Jeg er hellig overbevist om at det siste ikke kommer til å få noen betydning i det hele tatt, utover det at fenomenet kan brukes til å innbille de bevilgende myndigheter at her må det satses betydelige beløp på prosjektarbeid. Så har man underholdningen - så lenge det varer.

Nylig var det hundre år siden verdens første offentlige filmforestilling. Det var i Paris. I hundre år har man sagt at filmen ville komme til å bli det pedagogiske hjelpemiddel som skulle revolusjonere undervisningen. Det har ikke skjedd. Et filmapparat er altfor komplisert for mange lærere, akkurat som databasert programvare som man må kommunisere med ved hjelp av et tastatur. I skoleverket kan man ikke

regne med at andre enn de som kan finne ut av de tekniske finurligheter ved eksperimentering på egen hånd, gidder å lese bruksanvisninger.

Problemet med de moderne hjelpemidler, særlig de elektroniske nyskapingner, er ikke av teknisk art. De fungerer utmerket, teknisk sett. Men i den alminnelige undervisning faller de mellom to stoler: De som med letthet kan lære å bruke dem, trenger dem sjelden fordi fagene i seg selv er så spennende og motiverende at tavle og kritt dekker behovet for illustrasjon. Og de som har behov for å stimulere sin undervisning med litt fyrverkeri på film eller videotape, har problemer når apparaturen må betjenes ved en algoritme for programvalg og innstillinger. Skal et apparat kunne brukes i skolen, må det bare ha én knapp: AV/PÅ.

Nå henger naturligvis min audiovisuelle pessimisme sammen med traumatiske opplevelser i barndommen. Jeg husker at det kom en predikant til skolen med en koffert full av hemmeligheter. Han rigget seg til med mye krav på oppmerksomhet. Det var første gangen jeg så en flanellograf. Jeg ble mektig imponert. Ikke over de glørete figurene og gestikuleringen som følger denne lavkirkelige versjon av billedfremvisning. Derimot funderte jeg intenst på hvordan i allverden disse flanelbitene kunne sitte fast på filt-tavlen. Etter en stund viste det seg at det kunne de da heller ikke, og til min store fryd falt englene til jorden sammen med både esler og vise menn fra østen. Og da forestillingen endte i kaos, lå de falne engler tett omslynget av

Svein Åtland - bosatt i Sandnes, katolikk siden 1989, pensjonert lektor med fysikk hovedfag; 40 års undervisnings erfaring, har sittet i menighetsråd og i Pastorallrådet i OKB.

FRANKRIKE: kritikk av abortlov

Den franske biskopkonferanse kritiserer et lovforslag som vil utvide tidsrammen for fri abort fra 10 til 12 uker. Andre endringer: Mindreårige skal ikke trenge foreldres samtykke for å få utført abort; leger som nekter å utføre abort skal ikke forfremmes; avkriminalisering av reklame for abort.

Biskopene sier de ikke er alene om å protestere mot forslagene, og de advarer mot å følge den europeiske trend i abort

spørsmålet. "Et land som hevder å holde menneskerettighetene høyt, bør utmerke seg ved respekt for livet," skriver biskopene. De understreker at abort ikke er en rettighet: "Å si at kvinner som har adgang til abort, har rett eller frihet til abort, er bitter ironi. Virkelig hjelp til kvinner innebærer å gi dem ekte frihet, det vil si frihet eller rett til å bære frem barnet." Det er malplassert å tale om rettighet når det innebærer at et ufødt barn må bote med livet. Biskopene

noterer avslutningsvis at abort sannsynligvis ikke kan unngås helt, siden noen kvinner vil velge denne utveien. Men de oppfordrer enkeltpersoner og organisasjoner som arbeider for kvinner som har vært gjennom en slik traumatisk opplevelse, til å hjelpe kvinnene til å gjenfinne selvaktelsen og kjærligheten til livet".

Det utføres årlig ca. 200.000 aborter i Frankrike; tallet på fødsler er ca. 720.000.

THE TABLET

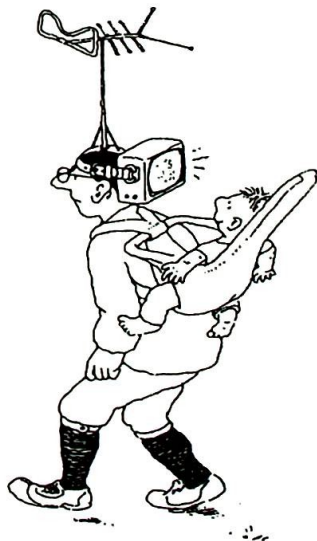
hyrdene på marken.

En annen gang fikk jeg selv låne skolens filmapparat for å holde en stor forestilling på bedehuset i nabobygda. Dette var om vinteren, og det satte inn med slik sprengfrost at da jeg kom frem, var filmen dypfryst. Opptiningen hadde bare nådd såpass at filmen kunne tres på plass i apparatet, og jeg satte i gang. Etter en halvtimes kjøring oppdaget jeg til min forferdelse at det minket på den ene spolen, mens det ikke var kommet noe inn på den andre. Filmen var så sprø at den hadde blitt hakket opp i en stor haug av filmbiter på en centimeters lengde. Jeg husker at jeg sopte dem opp med feiebrett og hadde dem i en sekk. Så skrev jeg et fortvilet brev til Statens Filmsentral at jeg dessverre ikke hadde noen film å returnere, fordi jeg simpelthen hadde brukt den opp. Merkelig nok hørte jeg aldri noe mer derfra. Men det ble slutten på min filmkarriere.

Nå reiser jeg på kurs i steden. Ser på fine transparenter på hoteller. Det er interessant å studere foredragsholdere som kaver med sine falmete kunstverk på overheadprosjektorene. De mest avanserte har mellomleggspapir. Nesten alle åpenbarer sine hemmeligheter svært pedagogisk ved at de legger et ark over transparenten så vi ikke skal fristes til å lese fortere nedover lerretet enn ham selv. Alle transparenter legges først opp-ned og deretter speilvendt innen de kommer rett vei. Det er en naturlov. Det er alltid for mange transparenter slik at noen må hoppes over fordi tiden blir for knapp. Det er også en naturlov. Som regel passer ikke av-

tanden mellom projektør til skjermformatet, og det er ofte vanskelig å høre hva foredragsholderen sier på grunn av at kjøleviften lager mye støy. Det er litt dumt at man ikke kan høre, for selv klarer jeg aldri å lese den blasse teksten som står med skrivemaskinskrift på lerretet.

Når jeg likevel reiser så ofte på kurs, er det fordi jeg har stort utbytte av lunchpausene og flyturen. Det er en berikelse å treffe mennesker. Kunnskapsrike mennesker. Personligheter som etterlater seg et inntrykk. Mennesker som ikke er avhengig av skjøteledning for å berike sine omgivelser. Den gode lærer kan ikke erstattes av elektronikk. Inspirasjon er en vekselvirkning mellom levende kulturoptimister som trives sammen med hverandre. Den gode lærer klarer seg uten skjøteledning og pedagogiske proteser.

Leserbrev:

Samboere, kærlighed og ægteskab

I *St. Olav* nr. 9 citeres en irsk biskop for at i *The Tablet* at have sagt, at "det finnes mange former for familier, og derfor er det nærliggende at man fokuserer på den formen som ligger nærmest opp til kirkens egne idealer". Og derfor mener han, at kirkens holdning til ugifte foreldre og til samboerpar har vært "langt fra ideell".

Men så enkelt er det nu ikke. Ægteskabet er for det første ikke indstiftet af kirken, men af Gud selv ved Skabelsen. Og det bygger på kærlighed, som er en av Guds væsentlige egenskaber. Kønslivet er derfor skabt for at give udtryk for denne kærlighed. Der er således to afgørende - og absolutte - forskelle på samboerskab og ægteskabet:

1. Kærlighedens væsentlige egenskab er troskab, omfattende hele personen, også tidsmessigt. Samboerskabet er i sin form et forbehold overfor denne troskab og derfor overfor kærligheden.

2. Samboerskabet er ikke noget sakramente, men det er ægteskabet.

Af begge grunde hører kønslivet til i ægteskabet og kun der. Og af de samme grunde findes der kun én form for familie, og den bygger på ægteskabet. Se forøvrigt, hvad generalvikar pater *Ellert Dahl o.p.* siger i det samme nummer, citeret fra *Vårt Land*.

Det er en mærkelig biskop, der ikke ved det!

Med venlig hilsen
Erik Guldager,
Danmark

Politikerne har fått sin vernehelgen *St. Thomas More (1478 -1535), Henrik VII-Is Lord Chancellor, som av samvittighetsgrunner nektet å godta kongens manipulasjon med kirken og parlamentet og måtte bøte med livet, ble den 31. oktober utnevnt til politikernes vernehelgen (cf. St. Olav 10-2000). Utnevnelsen er, ifølge paven, svar på oppfordringer fra flere hold. Den nye vernehelgen, som ble helgenkåret i 1935, skal minne verdens ledere om Guds overherredømme og om samvittighetens rett i*

det offentlige liv, sier paven.

I anledning utnevnelsen minnet kardinal Etchegaray fra Det pavelige enhetsråd om at både anglikanere og katolikker regner More som helgen og martyr. Den katolske politikeren Lord Alton fremhevet at politikk aldri må bli "et spørsmål om personlig vinning eller maktambisjoner", men om å tjene det felles beste: Sannhet og godhet var det retningsgivende for More - ikke egeninteresse og det politisk korrekte. THE TABLET

Abortpillen: til beste for hvem?
Statens helsetilsyn vil gjøre den om-diskuterte abortpillen mer tilgjengelig. "Det synes å veie tungt at det skal være en billigere og mer skånsom metode. Motargumentene - og de kommer slett ikke bare fra kristent hold - kan ikke ha blitt tillagt særlig vekt når man presser på for at alle landets sykehus skal innføre abortpillen," skriver Vårt Land.

Avisen går mot at "økonomiske argumenter skal telle i en sak der det dreier seg

22 May-Lisbeth Myrhaug: Hva skjer - etter evaluering av KRL-faget?

Etter 3 års prøvetid for KRL-faget har Norges Forskningsråd (NFR) gitt prosjektmidler til evaluering av faget. Ett oppdrag gikk til Lærerakademiet og det andre til Høgskulen i Volda og Diaforsk (forskningsavdelingen ved Diakonhjemmets Høgskolesenter) som sammen har arbeidet med et fellesprosjekt. Resultatet er en omfattende rapport: *Et fag for enhver smak?*

Forskergruppens fire hovedkonklusjoner:

1. Det er bred enighet blant foreldre om at det er viktig med noe felles undervisning i faget om ulike religioner og livssyn, men det var ikke enighet om:

a. Innhold og mål for den felles undervisningen:

b. på hvilke klassetrinn bør elevene få undervisning om andre religioner enn sin egen.

2. Alle intensjoner i faget ivaretas ikke på samtlige undersøkelsesskoler, noe som kan forklares med:

a. spenninger i selve fagprofilen;

b. manglende ressurser og problemer med å gjennomføre forutsatte endringer på skolene.

3. Dagens fritaksordninger fungerer ikke slik at foreldreretten er tilfredsstillende sikret i praksis; det kan forklares med bl.a.:

a. mangelfull informasjon om fritaksordningen;

b. skolene tolker fritaksreglene for restriktivt i forhold til både Stortinget og departementets presiseringer;

c. dårlig språklig kompetanse hos en del minoritetspråklige foreldre gjør at det blir vanskelig å benytte seg av rettigheten til å be om fritak.

4. Det bør tilstrebes endringer som fortsatt sikrer noe undervisning i felles klasserom, samtidig som foreldreretten sikres i praksis. Det synes bare mulig dersom:

a. forholdene legges til rette for undervisning om de ulike religioner og livssyn samt dialog og gjensidig respekt i noe felles undervisning.

Det bør tilstrebes fleksible modeller som kan tilpasses småskoletrinnet, mellomtrinnet og ungdomstrinnet i ulike deler av landet og for de ulike elevgrupper.

b. Med basis i internasjonale konvensjoner bør mulighet for fullt fritak holdes åpen.

Forskningsrapporten konkluderer også med at det store flertall av foreldre tilhørende Den norske kirke er fornøyd med faget. Blant de øvrige foreldregrupper er det imidlertid sterk motstand mot sentrale sider ved faget.

I mange sammenhenger har imidlertid faget bidratt til å bedre kontakten mellom hjem og skole, heter det videre i rapporten. Men det er likevel stor motvilje mot faget blant foreldre med minoritetsbakgrunn. Faget synes derfor ikke å virke integrerende og inkluderende slik intensjonen med faget var.

Forskningsgruppen har spurt seg om det ved innføringen av KRL-faget er

innført ett nytt eller flere nye fag, siden det er så store variasjoner mellom de ulike skolene i deler av landet. Gruppen konkluderer videre at denne variasjonen skyldes at det er store og uløselige spenninger i selve fagprofilen mellom:

a. kulturarv-momentet

b. religionsvitenskaps-momentet

c. fellesettikk-momentet.

I midten av desember får Oslo sin egen evalueringsrapport, som tar for seg situasjonen ved Oslo-skolene: Det er tross alt i Oslo de fleste minoritetsbarn i Norge bor. Så dette blir en meget viktig rapport. Departementet skal i løpet av neste år lage en NOU, som senere skal legges frem for Stortinget.

Arbeiderpartiets landsmøtevedtak i november i år

I denne sammenheng er det interessant å se på det vedtaket om KRL-faget Arbeiderpartiet gjorde på sitt landsmøte i november:

Kristendomskunnskap med religionsorientering ble innført for å skape en felles arena hvor elever med ulik tro og livssyn var sammen, hvor man kunne oppnå dialog, toleranse og innsyn i ulike trosretninger.

Barn og unge trenger felles kunnskaper om den nasjonale kulturen og om hverandres religion og livssyn for å kunne fungere godt i et flerkulturelt samfunn.

Evalueringen av faget viset at mange er fornøyd, men det er også enkelte innvendinger mot måten det praktiseres på.

Arbeiderpartiet vil understreke at faget skal legges og praktiseres slik at det bidrar til å utvikle forståelse, respekt for andre og evne til dialog med mennesker med ulik tro og livssyn.

Vi vil gjøre de endringer som er nød-

om et spirende menneskeliv i mors mage. Og vi er meget usikre på om pillen er skånsom. Hva vet man om ettervirkningene? Og hvorfor tar man så lett på det faktum at abortpiller etterlater kvinnen alene i den fasen da det lille fosteret støtes ut? Eller at abortpiller fører til at kvinnens avgjørelse må tas i hui og hast og mye raskere enn ved kirurgisk abort? Dette er ikke til beste for kvinnen, det ufødte liv eller samfunnet," konkluderer avisen - i tråd med St. Olavs kommentar da pillen først ble markedsført.

Den 7. desember
(vel en uke etter at St. Olav går i trykken)

kan biskop Gerhard Schwenzer, Oslo,

se tilbake på 25-års virke som biskop.

Han ble viet til biskop i St. Olav kirke i Trondheim den 7.12.75 - siden 26.11.83 har han vært biskop i Oslo katolske bispedømme.

St. Olav gratulerer og ønsker jubilaranten mot og håp, styrke og god helse i årene fremover.

vendige for at intensjonene med faget skal oppfylles; i den sammenheng vil det også være akutt å endre fagets navn.

Undervisningen i faget skal ikke være forkynnende. Arbeiderpartiet vil holde fast ved at dette skal være et fellesfag."

Kirke- og undervisningsminister Trond Giske har ved flere anledninger, med utgangspunkt i Fellesskolens målsettinger, understreket viktigheten av KRL-faget som felles fag for alle barn.

"Dåpsutvalgets innstilling"

Det som etter min mening kan løse noen av konfliktene med faget, er det som ligger inne av forslag fra NOU 2000:26: "til et åpent liv i tro og tillit" - om dåpsoppøringen i Den norske kirke, lagt frem 10. oktober i år.

Her går de inn for en modell for dåpsopplæring inndelt i 6 faser: småbarnsfasen (0-3 år), førskolefasen (3-6 år), småskolefasen (6-10 år), mellomfasen (10-13 år), konfirmanntfasen (13-15 år) og til slutt myndighetsfasen (15-18 år). I selve arbeidsprosessen var de interessert i å få reaksjoner fra den katolske kirke, og sr. Anne Bente Hadland og undertegnede var på et møte med utvalgets ledelse og la fram den katolske kirkes synspunkter.

Det vil bli for langt å gå inn på detaljene i utvalgets anbefalinger, men jeg vil kort referere hovedtankene. Undervisningen i alle faser skal være et samarbeid mellom hjemmet og kirken. Kun i småskolefasen (6-10 år) skal det etableres en kirkeskole på dagtid, hvor mulighetene eventuelt åpnes for undervisning på skolen, men utenfor skolens ordinære undervisning. Det heter at i utgangspunktet bør kirkeskolen legges til skolens lokaler. Ut fra den skisserte

modell legges all øvrig undervisning til kirkens lokaler.

Min personlige vurdering

Det er viktig å vurdere evalueringen av KRL-faget og Dåpsutvalgets innstilling under ett. Slik jeg ser det, vil Dåpsutvalgets forslag, om det vinner frem, løse det store og avgjørende ankepunktet mot KRL-faget: at faget er et kristent forkynnende fag. Her vil man få en klar ansvarsfordeling mellom:

1. fellesskolens målsetting som er: å gi alle barn og unge kunnskap om den nasjonale kultur og om hverandres religion og livssyn for på det grunnlaget å legge forholdene til rette slik at alle kan fungere - og leve godt med hverandre i et flerkulturelt- og flerreligiøst samfunn.

2. Trosundervisningen må være den enkelte kirkes, synagoges, moskés etc. ansvar.

Men det forutsetter at intensjonene i forliket mellom Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti blir realisert. Det vil si at det opprettes en egen budsjettpost for trosundervisningen. Ifølge Dåpsutvalgets utredning er det snakk om store summer både til å opprette nye stillinger og til selve driftsbudsjettet.

Et annet viktig moment som både forskningsgruppen og Arbeiderpartiet har tatt opp, er at faget må, om nødvendig, skifte navn. Dette synes meget klokt, for selve betoningen av én religion (den kristne) fremfor de andre, har en sterk symbolvirkning, især for dem som vet å bruke den for det den er verd! Dersom faget blir et klart kunnskapsbasert fag og ikke et forkynnende fag, vil problemet med fritaksreglene falle bort. ●

POLEN: dramatiske aborttall - hva gjør kirken?

I Polen utføres det årlig rundt 200.000 aborter; i forhold til folketallet er det tre-fire ganger så mange som i Tyskland, noterer det katolske ukemagasinet Christ in der Gegenwart. Nesten alle aborter i Polen er illegale, siden loven kun tillater abort dersom morens liv er i fare, ved voldtekt, ved incest eller ved alvorlige misdannelser hos fosteret. Den katolske kirke i Polen fordømmer abort, men satser lite på rådgivningsarbeid og hjelpetiltak for å redde ufødt liv og støtte gravide kvinner.

I pave Johannes Paul IIs hjemland "finnes ikke tilnærmedelsesvis et slikt landsdekkende, velorganisert og virkningsfullt hjelpeapparat som det den katolske kirke i Tyskland gjennom årene har bygget opp," noterer bladet. Og minner om pavens gjentatte krav om at tyske katolske rådgivningsinstanser ikke lenger må utstede attester for utført rådgivning, en attest som kreves for evt. å få utført lovlig abort. Utstedelse av slike attester svekker kirkens nei til abort, mener paven. De tyske biskopene, bortsett fra en, har etter adskillig diskusjon og til dels nølende valgt å etterkomme pavens påbud om å avstå fra å utstede attester fra og med 2001. Det nyetablerte katolske leginitiativet "Donum vitae", som vil fortsette å utstede attester, men i sin veiledning klart stå på livets side, er blitt sterkt kritisert av Troskongregasjonens leder, kardinal Ratzinger, som bl.a. har kalt det "kirkesplittende".

"Forholdene i Polen aktualiserer på nytt spørsmålet om 'proporsjonaliteten' i læreinstansens engasjement på dette området," skriver CiG. "Romas kritikk av tyske kristne som ser det som en samvittighetssak å forsøke å nå frem til kvinner som den kirkelige rådgivning ellers ikke vil nå med sitt ja til det ufødte liv, er heller ensidig og er dertil heller blind for de adskillig verre realiteter i andre - til og med såkalt katolske - land."

Politikerne har fått sin vernehelgen *St. Thomas More (1478 -1535), Henrik VII-Is Lord Chancellor* som av samvittighetsgrunner nektet å godta kongens manipulasjon med kirken og parlamentet og måtte bote med livet, ble den 31. oktober utnevnt til politikernes vernehelgen (cf. *St. Olav 10-2000*). Utnevnelsen er, ifølge paven, svar på

oppfordringer bl.a. Italias tidligere president, Francesco Cossiga. Den nye vernehelgen, som ble helgenkåret i 1935, skal minne verdens ledere om Guds overherredømme og om samvittighetens rett i det offentlige liv, sier paven.

I anledning utnevnelsen minnet kardinal Etchegaray fra Det pavelige enhetsråd om

at både anglikanere og katolikker regner More som helgen og martyr. Den katolske politikeren Lord Alton fremhevet at politikk aldri må bli "et spørsmål om personlig vinning eller maktambisjoner", men om å tjene det felles beste: Sannhet og godhet var det retningsgivende for More - ikke det expediency eller politisk korrekte. THE TABLET

Frisk debatt om katolsk skole i Bodø!

St. Eystein menighet ønsker fra høsten 2002 så smått å sette i gang en katolsk barneskole i byen. Idéen er årskull på 10 elever, og St. Franciskus skole i Arendal er på mange måter inspirasjonskilden: Det er mulig for en liten menighet i ha egen skole! I sommer var så mange formaliteter på plass at søknad om godkjenning etter privatskoleloven kunne sendes til Kirke-, Utdannings- og Forskningsdepartementet. I høst kom så søknaden bl.a. til Bodø kommune for uttalelse. Dette har skapt skoledebatt i byen.

Det begynte med at "administrasjonen", d.v.s. undervisningsjef, kommunaldirektør og rådmann innstilte å anbefale etablering av skolen. I innstillingen ble det listet opp en hel rekke positive sider for byen og dens skolevirksomhet ved et slikt supplerende skoletilbud. Det lovet positivt.

Men politikerne har vist seg å være mer skeptiske. Da komiteen for oppvekst og kultur skulle avgi sin innstilling til bystyret, gikk flertallet inn for at enhver form for privatskoler skulle avvises på prinsipielt grunnlag. I tillegg krevde man at slike saker skulle avgjøres av kommunen, ikke av departementet. Sist men ikke minst krevde man de penger som går til privatskoler.

Spesielt "Nordlandsposten" har

engasjert seg i saken, både ved reportasje- og intervjuoppfølging og ved leserinnlegg. I tillegg kom avisen med en lederartikkel der redaktøren gikk inn for katolsk skole, mens kulturredaktøren i en kommentarartikkel gikk imot. For ham var én mangfold nok! Dessuten var han redd for konsekvensene, nemlig en muslimsk skole.

Den 12. oktober kom saken opp i bystyret som dagens viktigste sak. Det begynte friskt alt under dagsordendebatten, der den forrige ordfører Olavsen (H) krevde 7 minutter til innledning for å kunne fremføre et fullstendig resonnement i en viktig sak. AP gikk ikke med på mer enn 3 minutter, da det jo ikke var en stor sak, men kun en høringsuttalelse. Trass i at RV støttet Høyre, seiret AP. Olavsen måtte derfor dele sitt samlede resonnement opp i mange korte innlegg.

Til å debattere selve saken brukte bystyret mer enn to timer, og stemningen var høy. Det kraftigste, mest innsiktsfulle og best forberedte innlegg for etablering viste seg å komme fra Venstres enslige representant, en pensjonert sparebanksjef. Også H, KRF, SP og FRP kom med ulike støtteinnlegg. Noen mente en privatskole hørte til i en by av Bodøs størrelse; andre ønsket variasjon i skoletilbudet, støttet foreldrerett eller mer privat engasjement. De voldsomste innlegg hevdet at flertallet bestod av gammelstalinister som la opp til diktatur, eller at Bodø skulle være den siste sovjetstat!

De kritiske røster kom fra AP, SV og RV. Hovedargumentet var at den offentlige skole på ingen måte måtte svekkes. Den er dessuten det beste stedet for møte mellom grupperinger i samfunnet. Mens SV virket urokkelig, kunne det synes som om RV hadde noe mer forståelse for minoritetenes behov, spesielt enhetsskolens "kristne" KRL-fag. Men mest problemer må AP ha hatt internt. Et besynderlig innlegg kom fra en av partiets kvinnelige representanter, som fortalte at hun hadde besøkt flere katolske skoler, og de representerte nærmest det beste som kunne oppvises. Likevel måtte hun av prinsipielle grunner si nei. Flere andre regnet med at skolen under enhver omstendighet ville bli godkjent av departementet, derfor ville de primært bruke høringen til å uttrykke sin prinsipielle motstand mot privatskoler. Enkelte forsikret t.o.m. at de tross avvising ville møte opp på innvielsen av skolen.

Etter at AP antagelig brukte partipisken og i hvert fall hadde fått 5 minutter ekstra til gruppemøte, vedtok bystyret med 24 mot 23 stemmer å avvise skoleetableringen. Da var avvisingen faktisk blitt noe modifisert, men i tillegg tok man med forslag fra RV med krav om endring av KRL-faget.

Op på galleriet satt en litt skuffet sogneprest sammen med to dominikanerinner.

Nå venter vi på departementet. ●

ØSTERRIKE:

Den pavelige nuntius i Ungarn, erkebiskop karl-Josef Rauber, mener at en katolske kirke i Ungarn bør bli adskillig mer åpne overfor moderne vestlig teologi og filosofi. I dagens ungarske kirke er det et spent forhold mellom reformvennlige kretser og reformmotstandere, en polaritet som også viser seg på det kulturelle området. Nylig avslo bispekonferansens faste råd en søk-

nad fra biskop Endre Gyulay av Szeged om medlemskap i "Foreningen for Ungarns katolske forlag" for tidsskriftet "Egyhaz forum" ("Kirkeforum") og forlaget med samme navn. Biskop Gyulya er styreleder for "Egyhaz forum".

Tidsskriftet og forlaget er pastoralteligisk og kulturelt orientert og representerer en åpen sentrumsholdning; de ble etablert i 1986 av pastoralteologen Paul

Zulehner, Wien, og den ungarske økonom og teolog Janos Wildmann. Forlaget har utgitt diverse standarverker av vestlige teologer, bl.a. Karl Rahner. Mange ungarske prester og legfolk som helhjertet støtter en fornyelse av ungarsk kirkeliv i Det 2. Vatikankonsils ånd - konsilet ble avsluttet i 1965! - er opprørt over avslaget på søknaden fra biskop Gyulya.

CHRIST IN DER GEGENWART

25

Sr. Victoria Helmschrott in memoriam

F. 09.10.15 i Krefeld, Tyskland

D. 23.10.00 i Oslo.

Gravlagt 03.11.00 Grefsen Kirkegård, Oslo

Sr. Victoria inntrådte hos St. Josephsøstrene i Albachten 15. juli 1939. Etter endt postulatstid ble hun opptatt i novisiatet på Vor Frue Villa i Oslo. Den 19. mars 1942, festen for den helige Josef, avla hun sine første løfter og tre år senere de evige løfter. Hun ble tidlig knyttet til St. Sunniva skole i Oslo, først som assistent, senere som lærer. Iherdig som hun var, tok hun videreutdanning ved siden av sitt arbeid ved skolen. Hun bygget videre på den 3-årige fagutdanning hun, sin unge alder til tross, hadde med seg fra Tyskland: Hun tok norsk artium som privatist og fikk godkjent lærerutdanning i Norge. For det var lærer hun ønsket å bli.

Sr. Victoria arbeidet ved St. Sunniva skole i nesten 40 år og ble følgelig kjent med flere generasjoner "elever". Vi har fått mange tilbakemeldinger på at hun var en dyktig lærer; en lærer som var godt likt, og som det stod respekt av. Vi vet at en del elever oppfattet henne som streng. Hun hadde en sterk rettferdighetssans. Alt sr. Victoria gjorde, var meget ordentlig og korrekt. Hun likte å ha det ryddig rundt seg, og det virket ofte som hun forventet det samme av andre.

I sin undervisning var sr. Victoria alltid vel forberedt. Hun lærte elevene ikke bare boklig lærdom, men også

utholdenhet og glede ved skolearbeidet, glede ved det å lære. Selv holdt hun seg meget godt oppdatert. Hun fulgte flere kurs på ulike fagområder. Hun var særlig interessert i stadig å kvalifisere seg bedre som religionslærer ved St. Sunniva skole: Ved kurs, ulike samlinger i Norge og Tyskland samt selvstudium tilegnet hun seg stadig bedre kunnskaper på dette området. Etter Det 2. Vatikankonsil var hun en av dem som med stor iver og glede søkte å integrere Kirkens dekretter i sin undervisning. Hun fulgte foredrag, leste bøker og deltok gjerne i diskusjoner rundt konsilets tekster. Hun var også religionslærer ved det som tidligere ble kalt "Intensivundervisning" i St. Olav og St. Hallvard menighet. Sammen med to "hjelpelærere" hadde hun ansvar for en gruppe barn, ofte Førstekommunionbarn. Dette betraktet hun alltid som en meget stor og ansvarsfull oppgave, som hun forberedte seg ekstra godt til, og som hun var meget glad i.

I 1978 sluttet sr. Victoria som lærer, 63 år gammel. Hun ble boende på St. Josephs Institutt i Akersveien frem til 1983: Da overtok vi igjen vår eien- dom på Snarøya, etter at Det vietnamesiske pastoralsenter flyttet der-

fra, og sr. Victoria var blant dem som ble med til kommuniteten på ca. 10 søstre på Snarøya. Hun var glad i naturen og særlig glad i å gå tur, lange turer, og hun likte å svømme i Oslofjorden om sommeren. I 1990 solgte vi huset på Snarøya, og sr. Victoria flyttet til St. Josephsøstrenes hjem på Grefsen.

Sr. Victoria har vært en meget fornøyd og stille medsøster i disse årene her på Grefsen. Etter en hjerteoperasjon for ca. 10 år siden, mistet hun mange krefter. Takket være sin sterke vilje og utholdenhet i ulike situasjoner, greide hun å leve med sitt handikap. Hun var flink til å innrette seg og til selv å vite hvor mye hun maktet; hennes kapasitet varierte fra dag til dag.

I juli i år fikk sr. Victoria et alvorlig hjerteinfarkt og lå på Aker Sykehus i flere uker. Alle trodde at hun ikke ville greie seg denne gangen. Vi var mye hos henne i denne perioden. Hun visste selv at hun var meget dårlig og var rede til å dø. Men hennes time var ennå ikke kommet. Hun kom hjem til oss i noen måneder og kom seg på bena igjen. Det var det ingen som ville ha trodd da hun lå på Aker Sykehus!

Vi har inntrykk av at hun levde disse siste månedene av sitt liv med stor hengivenhet til Gud, ja, vi fornemmet en form for indre tilfredshet, glede over det livet som var blitt gitt henne på nytt. Men denne gangen forstod hun enda bedre enn tidligere at livet var en gave - og at denne gaven når som helst kunne bli tatt tilbake av *livets giver: Gud*.

Måtte Vårherre gi henne den evige hvile!

ST. JOSEPHSØSTRENE

Flomkatastrofe i Vietnam - hjelp ofrene!

Vietnam opplever den verste flom på 40 år:

Hundrevis er døde, hundretusener har mistet sine hjem.

Caritasgruppen i St. Paul menighet i Bergen

har satt i gang en hjelpeaksjon (se. www.trengende.com)
og oppfordrer alle menigheter og enkeltpersoner til å støtte

Caritas Norges nødprosjekt i Vietnam.

Caritas Norge, P.b. 5254 Majorstuen, 0303 Oslo; konto 0801 20 20881.

Merk giroen "flomofre Vietnam"

Til våre abonnenter!

Datapblemer hos vår trofaste
tekniske hjelper

Viking Grafisk

gjør at årets julenummer
postlegges noe etter skjema.

Vi håper likevel at bladet
når våre abonnenter i tide.

Ikonebok i lommeformat

En ikonbok i lommeformat? Joda, den finnes: En fargerik og from, lysende og opplysende liten sak, ikke større enn at den får plass i håndveske eller innerlomme, om så skulle ønskes. *Ikoner - Årets fester* heter den, en vakker liten meditasjonsbok med ikoner malt i Sta. Katarina Konvent i Oslo; lay-out står Karmel Kloster i Tromsø for; teknisk utforming og trykking er utført i Polen.

Bokens ikoner, forklares det på baksiden, knytter an til "ikonostasen" i den ortodokse kirke: Denne billedveggen har "en rad som heter 'Årets fester' - her fremstilles de begivenheter i Jesu liv som klarest viser at han er Guds sønn." Og på forsiden, under det skinnende smussomslaget, finner vi i små gullbokstaver nettopp Jesu spørsmål til sine disipler: "Enn dere, hvem sier dere at jeg er?"

Slik er opptakten. Så er det bare å bla, se og lytte til bokens svar. Til hva Bebudelsen, Jesu Fødsel, Forklarelsen på Berget, Avskjedsmåltidet, Korsfestelsen, Den Hellige Ånds komme, Jomfru Marias innsovning - for å nevne noen av ikonene - har å si. Til hvert ikon den relevante bibelhistorie trykket på motstående side; femten lysende fargebilder, innimellom enkelte detaljbilder i sort/hvitt. Bokens siste sider gir nyttige opplysninger om hvert enkelt ikon, så vi kan "lese" symbolspråket i disse evige bilder - til glede for tanken og troen.

En bok både for korte øyeblikk av stillhet og for den lengre, dypere innhenting. Eller til ren og skjær fargefryd og øyenslyst om alt skulle synes grått

Hvem som har malt ikonene, fortelles ikke - bevisst så. Også de gamle ikonmalere var anonyme; maleren interesserer ikke i denne tradisjon. Ikonet og den innsikt det formidler, er alt. Likevel: Maleren er Else Marie Nordland - St.Olavs lesere vil kjenne noen av hennes bilder fra bladets spalter. Og - riktig gjettet: De to ikoner i dette nummer er fra hennes verksted og gjenfinnes i boken. Selvsagt nedfotografert, og - det er kanskje uunngåelig - ikke helt på høyde med originalenes varme toner. Originalen hang forøvrig første gang på utstilling under årets St. Hallvard-festival, på teglstensveggene i St. Hallvard menighetssal. Lykkelig den som fikk oppleve både originalene og sr. Else Maries egne ord om ikonets verden og om å se med den troende tradisjons øyne. Det forlyder at ikonene skal ut på reis igjen på nyåret. . .

Boken, som også finnes i en liten gaveeske, fås ved henvendelse til Sta. Katarinahjemmet, Majorstuvn. 21 b, 0367 Oslo, tel. 23 21 54 10, men selges også i St. Olav Bokhandel og i Bok og Media i Oslo samt i Karmel kloster i Tromsø til en vennlig pris: kr. 89,-. En mappe med full billedstørrelse og tekster til bruk i katekesen fås på Katarinahjemmet for kr. 70,-, hvor sr. Else Maries ikoner også finnes som postkort.

Bare så det også er nevnt!

UKJ

Nytt og velskrevet nummer av "Gymnadenia"

Nytt nummer av *Sigrid Undset Selskapets* medlemsblad *Gymnadenia* - med en vakker ung Sigrid med prakthatt på forsiden! - ligger på bordet. Her er mangt for den interesserte: Undsets egen tekst "Haverne" fra 1946 minnes morfarens duftende haver i Kalundborg, danske Tove Rasmussen minnes "Sigrid Undsets siste Danmarksreise", Olav Solberg forteller om Undset og maleren Agnes Slott-Møller, Liv Bliksrud skriver om boken "Vertical Man", Sigrid Undset i "katolsk belysning" - for å nevne noe av stoffet. Det mest fengende er nok hovedoppslaget med den talende tittel "*En backfisch fra Homansbyen? Romanforfatteren Sigrid Undset som historiker*", opprinnelig *Karsten Alnæs'* Sigrid-Undset-forelesning ved årets *Norsk Litteraturfestival* på Lillehammer. Diskusjonen omkring Sigrid Undsets middelaldersyn er av gammel dato; den knyttet an til en pågående historiker-strid her hjemme om hvor dypt eller grunt kristendommen stakk i norske middelaldersinn. En strid der historikeren Edward Bull og idehistorikeren og filologen Fredrik Paasche stod for ytterpunktene, førstnevnte for "grunt", sistnevnte "dypt".

I sitt oppsiktsvekkende doktorarbeid "Folk og kirke i middelalderen" (1912) hadde Bull hevdet at "middelalderens mennesker i Norge hadde en utvendig og rituell oppfatning av evangeliene, forkynnelsen og dogmene". Han hadde derfor lite til overs for mentaliteten i Undsets middelalderromaner, ytre autentisitet til tross: "Hele det ytre, milieuskildringen, er her i den fortreffeligste orden, bildene fra byen, fra klosteret, fra gården i Trøndelag og Gudsbrandsdal. Men selve menneskesindene er ikke middelalderlig, men moderne." Kristin Lavransdatter "reagerer overfor tilværelsen, ikke som den der er vokset op i middelalderens Gudbrandsdal, men som en der er vokset op i Welhavengate, har sittet på kontor i

Vår kjære medsøster

Petra Detemple

døde 13. oktober 2000.

Hun er født i Tyskland, Smelzhütten (Trier) den 04.01.08.

Bergen, Marias Minde

ST. FRANCISKUS SØSTRENE

Min munn skal forkynne din pris,
hele dagen din frelse.

Gud, du har lært meg fra unge år,
om dine underverk har jeg sunget
til denne dag.

Salme 71 (70)

sin ungdom og kjender naturen fra søndagsturer i Nordmarka. Hun har det typiske humørettrekket for så mange kvinner fra storbyene: hun er 'grinete'."

På 1980-tallet gjentok litteraturprofessor Helge Rønning langt på vei Bulls syn: "... den middelaldrende husmor i tjuetåras Norge med ekteskapsproblemer, økonomisk trengsel og seksuelle frustrasjoner er blitt forvandlet til Kristin med konflikter i forholdet til Erlend. Det er psykologien som er det virkelig historiske i Sigrid Undsets middelalderromaner, og den tilhører mellomkrigstida."

Ironisk nok har vi nettopp de siste 10-15 år opplevd fornyet interesse for og dybdeboring i Undsets diktning og i middelalderen generelt. Og, skriver Karsten Alnæs, "nyere mentalhistorisk forskning, også i Norge, hevder med stadig større overbevisning at middelaldermenneskene levde under skinnen av det guddommelige lys, og at de innrettet hele sitt liv ut fra det de opplevde som en ufravikelig kjennsgjerning, nemlig at døden bare var inngangen til det neste liv." Alnæs' oppsummering: "Selvfølgelig er Sigrid Undsets middelalderverden en rekonstruksjon, og selvfølgelig er hun formet av sin tid og sin tids tanker og stemninger. Det er også selvnlysende at forskningen vil korrigere både historiske enkeltheter i hennes romanvev og kunne påpeke elementer av holdninger og oppfatninger som har et visst anakronistisk skjær. Imidlertid har forskningen i de senere år heller snudd veven til Undsets fordel: Hennes oppfatning av det guddommelige mysteriums helt avgjørende betydning for middelaldermenneskenes holdninger, normer, hverdag - ja for hele deres liv, har i dag allmenn oppslutning i middelalderforskningen." Med andre ord: Nyere forskning bekrefter mangt i det middelaldersyn Fredrik Paasche presenterte i 1914 i doktoravhandlingen "Kristendom og kvad".

Sigrid Undset Selskapets adresse? Postboks 457, 2603 Lillehammer. Og, det bør også nevnes: Medlemskontingenten er beskjeden.

UKJ

Av Olav Egil Aune

Jul i hjertet

Julemysteriet

- julesanger

Karmelittnonnene i klosteret Totus Tuus, Tromsø

Karmel 2000/Prima/Lynor

Kanskje er det dette vi lengter tilbake til så det svir, en hellig alminnelig julefeiring med julesang i sinnet og fred rundt sjelen, ingen forstyrrelser og blikket rettet en eneste veg? Det vi så vanskelig får til i desember, det eneste nødvendige, forberedelsen, forventningen til Han som kommer, det er det de hjelper oss med, karmelittnonnene i Tromsø - cd'en heter «Julemysteriet», den består av kjente og ukjente julesanger, sunget rett ut av hjerteposen så det varmer.

Det er karmelittnonnens bidrag til jubileumsåret, ifølge teksten som følger. De har - på sitt vis - tatt oppfordringen fra Norges Kristne Råd om å spre «juleevangeliet til alle hjem». Som de sier: «Nå vil vi i Karmel invitere alle mennesker til julefeiring. La oss gå til stallen med sang og tilbe det nyfødte barnet som ligger i krybben. La oss samle tankene våre om det store mysterium at Gud er blitt menneske. Kristus Herren er født i dag! La oss juble og glede oss sammen. Halleluja!»

Jeg blir nesten forlegen. Så enkelt og så rett frem, så tillitsfullt og uten dikkedarier. De vil til og med at vi skal gjøre det «sammen», det er ikke arm-lengdes avstand en gang. Jeg slår blikket ned og blir med. Så enkelt.

Det er den samme hellige alminneligheten denne gangen. Den samme som vi møtte i «La oss prise Herren», den forrige cd'en fra Karmel. Den gangen sang de mysteriet. Det gjør de denne gangen også. De synger det, de ikke bare vil det. Det er en gudstjenestlig handling, mer enn en korplate i vanlig forstand. Alt er enkelt. Selv når det bankes forsiktig på tre og messing, er det den største selvfølge som kommer ut av det - ingen klam følelse av påfunn og jag etter effekter. Uttrykket bæres på søyler av uimotståelig hengivenhet.

Mer er ikke å si. Annet enn at julesangene er satt inn i en rekkefølge slik at de forteller historien, fra begynnelsen til «Deilig er jorden». Hver av sekvensene innledes med en antifon fra tidebønnenliturgien for Herrens fødsel, den synges gregoriansk og på latin.

Pavens bønneintensjoner i januar:

At de kristne må fremme evangeliseringen av nye generasjoner, i stadig søken etter den enhet Kristus ønsket.

At både den generelle undervisning og religionsundervisningen må bidra til å utrydde alle former for intoleranse og diskriminering rundt om i verden.

28

Pius XXII og jødene:

Jødisk-kristen kommisjon ønsker mer innsyn i arkivene

Det finnes fremdeles ubesvarte spørsmål når det gjelder pave Pius XXII's håndtering av nazitidens jødeforfølgelser og Holocaust, heter det i en foreløbig rapport, offentliggjort den 25. oktober, fra den jødisk-katolske kommisjon Vatikanet opprettet i fjor høst. Bakgrunnen for opprettelsen var John Cornwells bok *Hitler's Pope*, som blåste nytt liv i diskusjonen om Vatikanets holdning og handlinger: Pius' kritikere hevder at paven var godt informert om nazistenes "endelige løsning" på jødespørsmålet i Europa, men forholdt seg taus og ikke regnet jødene som sin neste. Pius' forsvarere viser til at paven og Vatikanet arbeidet i det stille for å hjelpe jødene; de hevder også at en mer høyrøstet politikk overfor nazistene ville virket mot sin hensikt. Diskusjonen har ført til et mer spent forhold mellom jødene og den katolske kirke og til krav om at man skrinlegger den pågående saligkårsprosessen for Pius.

Kommisjonen, som har hatt tre jødiske og tre katolske medlemmer, har studert de 11 bind med arkivmateriale fra krigstiden som Vatikanet publiserte i årene 1965 til 1981: *Actes et documents du saint Siège relatifs à la seconde guerre mondiale*. Vatikanets historikere har gjentatte ganger hevdet at de 11 bindene klart beviser Pius' og hans medarbeideres innsats i det stille for å redde jødiske liv, og at Vatikanets linje var velbegrunnet ut fra omstendighetene. Kommisjonen på sin side roser den objektivitet som preger de 11 bindene, men hevder at "viktige biter av det historiske puslespillet mangler i dette utvalget (-) En grundig gjennomgang av disse

Vatikanedokumentene gir ikke endelig svar på viktige spørsmål rundt Vatikanets rolle under Holocaust." Ingen "seriøs" historiker kan godta at de 11 bindene skal være siste ord i saken. Det som mangler i dette materialet, er, ifølge rapporten, opptegnelser fra dag til dag og intern kommunikasjon som dagbøker, notater, "briefing notes", avtalebøker og møtereferater, altså materiale som kan kaste lys over på hvilket grunnlag Pius og kuriens medlemmer tok sine avgjørelser. Siden så å si alle involverte parter nå er døde, bør evt. restriksjoner når det gjelder adgang til dette materialet, kunne oppheves, mener kommisjonen. Den ber om å få fortsette arbeidet med saken, og understreker samtidig at dens mandat ikke er å "sette seg til doms over Pius", men å gå gjennom det publiserte materialet og sette fingeren på spørsmål som dette materialet ikke gir tilfredsstillende svar på.

Jesuitten Peter Gumpel, som i årtier har arbeidet med Pius' historie og er såkalt "relator" i Pius' saligkårsprosessen, anklager imidlertid kommisjonen for å være "hårdhendt og umild" og for å gå ut over sitt mandat. Det har også vakt irritasjon at kommisjonen avlyste et planlagt møte med jesuittpater Pierre Blet, den eneste gjenværende av teamet som utarbeidet de 11 bindene. "I ettertid viser det seg imidlertid at avlysningen skyldtes indre spenning i kommisjonen grunnet 'forhåndslekkasjer' til pressen av rapportens konklusjoner," skriver *The Tablets* Roma-korrespondent, Gerhard O'Connell. Blet utga i våres boken *Pius XII and the Second World War*, en kortversjon av 11-binds-dokumentasjonen, som et svar på anklagene i John Cornwells bok.

I et intervju i begynnelsen av november sa kardinal Edward Cassidy, president for Det pavelige råd for fremme av kristen enhet, at Den Hellige Stol neppe vil komme med noen reaksjon på kommisjonens rapport før på nyåret.

Et alternativ til Filofaxen!

Lille, modige Emilia Forlag våger seg utpå igjen! Med en *Økumenisk kvinnekalender 2001* - en "tidsplanlegger" med "informasjon om kirkeårets merkedager" utstyrt med "engasjerte, meditative tekster til utfordring og fordykning, trøst og vekst," ifølge Emilia selv. Med andre ord: Hjelp både til å holde orden på året og holde motet oppe. Også hos menn!

Litt blading i den lille 250 siders saken - slett ikke så tykk som det høres! - bekrefter at de "engasjerte, meditative" har kvalitet, holder mål og spenner vidt: Fra middelalderhelgener som Hildegard av Bingen og Birgitta av Vadstena til et vidt spekter av kjente og mindre kjente kvinner innen dagens norske kristenliv - inklusive en tidligere medarbeider i St. Olav som fra sitt kloster i det nordenfjeldske fastslår at "noen må være nonne i regndress". Her er ingen stridbar feminisme eller billig søstersolidaritet - om slike assosiasjoner skulle melde seg ved ordet "kvinnekalender"! Heller ingen avvæpnet og velfrisert kvinnelig fromhet. Og omslaget renner enhver tradisjonell 7. sans samt kjekkasen Filofax i senk: et luende lap-peteppe - sammensatt som livet selv.

To dyktige damer, kapellan Edith Haarseth og førsteamanuensis Lena Lybæk, står bak denne første norske avlegger av et opprinnelig tysk konsept som bl.a. ønsker å "synliggjøre kvinner i kirkens historie", som forordet forteller. Trangen til å sitere fra det rike forråd er stor, men: Se og smak selv i nærmeste bokhandel! Har de den ikke blant hæren av klistremerker, kule kort og ditto viskelær samt andre kvikke uunnværligheter i en bokhandel anno 2000, bør de skamme seg! Og omgående ringe Emilia! UKJ

Pavens bønneintensjoner i februar:

At barn aldri må tvinges til å delta i væpnete konflikter, eller trues av hat og vold, men i stedet få leve sin barndom uforstyrret og glade - hjemme i familien, på skolen og ellers i samfunnet.

At familien må bli et sted der evangeliet leves, og på den måten bidra til å gjøre hele menneskeheten til én familie.

29

Caritas Norge • Den katolske kirkes bistandsorganisasjon

På de fattiges side

Caritas Norge er Den katolske kirkes organisasjon for hjelpearbeid i utviklingsland. Sammen med menighetene utfører Caritas også diakonalt arbeid i Norge. Caritas bygger sitt arbeid på Kirkens sosiallære og på anerkjente humanitære prinsipper.

Vårt utviklings- og nødhjelpensjement er på ca 22 mill. kroner årlig. NORAD bidrar med 80 prosent av midlene til våre utviklingsprosjekter, og Utenriksdepartementet bidrar til nødhjelp. Vi samarbeider nært med lokale Caritas-organisasjoner, eller med Kirken i prosjektområdene. Vi har ingen dyr representasjon ute.

Vi ber deg om å støtte vårt arbeid ved å bli Caritas-fadder. Du kan gi generell støtte, eller støtte prosjekter i ett bestemt land (se kupongen). Vi utgir regelmessig informasjon, som sendes fadderne. Din støtte blir femdoblet før den når mennesker som lever i nød og fattigdom.

Utviklingshjelp

- Hjelp til selvhjelp i fattige land
- Konsentrert om Guatemala, Honduras, Bolivia, Uganda og Filippinene
- Rettet mot kvinner og barn, drikkevann og primærhelsetjeneste samt inntektsskapende virksomhet

Nødhjelp

- Rettet mot katastrofe- og rehabiliteringsarbeid, samt menneskerettigheter
- Tiltak for å forebygge aids, og for å hjelpe barn som er blitt foreldreløse som følge av aids
- Arbeider selvstendig, og er tilsluttet Caritas Internationalis' nettverk

Caritas

N O R G E

Jeg ønsker å støtte Caritas' arbeid - vennligst send meg:

- Postgiro Bankgiro Info om autogiro / direkte trekk

Mitt bidrag skal gå til:

- Generell støtte Bolivia Guatemala Uganda Filippinene

Navn : _____

Adresse : _____

Postnr og -sted : _____

Sendes til: Caritas Norge, POB 5254 Majorstua, 0303 Oslo

TIDSSKRIFET ST. OLAV

Vi er i nærheten når du trenger oss

NYTT HOVEDKONTOR:

MAJORSTUA 22 60 15 90
Bogstadveien 72

SENTRUM 22 20 79 05
Ullevålsveien 1 - Oslo

OSLO VEST 22 50 00 30
Harbitzalléen 14

OSLO ØST 22 67 28 80
Grensesvingen 7

DØGNVAKT

T. S. JACOBSENS
Begravellesbyråer

God jul og velsignet nytt år!

St. Olavs redaksjon

Vennligst meld
adresseforandring
til
St. Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo
Tlf.: 23 21 95 00

30

Liturgisk kalender

DESEMBER

ns 13 Den hellige Lucia. Jes 40,25-31; Matt 11,28-30

Tor 14 Den hellige Johannes av korset. Jes 41,13-20; Matt 11,11-15

Fre 15 Jes 48,17-19; Matt 11,16-19

Lør 16 Jes 48,1-4,9-11; Matt 17,10-13
Tidebønn for uke 3

SØN 17 3. SØNDAG I ADVENT. Sef 3,14-18a; Fil 4,4-7; Luk 3,10-18

Man 18 1. Mos 49,2.8-10; Matt 1,1-17

Tir 19 Jer 23,5-8; Matt 1,18-24

Ons 20 Dom 13,2-7,24-25a; Luk 1,5-25

Tor 21 (Den hellige Peter Canisius) Jes 7,10-14; Luk 1,26-38

Fre 22 1 Sam 1,24-28; Luk 1,46-56

Lør 23 (Den hellige Johannes av Kety) Mal 3,1-4,23-24; Luk 1,57-66
Tidebønn for uke 4

SØN 24 4. SØNDAG I ADVENT. Mi 5,1-4a; Heb 10,5-10; Luk 1,39-45
Julaften - vigilien: Jes 62,1-5; Apg 13,16-17,22-25; Matt 1,1-25

Man 25 **HERRENS FØDSEL.**
1. Julemesse - Midnattsmessen. Jes 9,2-7; Tit 2,11-14; Luk 2,1-14
2. Julemesse - Messen ved dag gry. Jes 62,11-12; Tit 3,4-7; Luk 2,15-20
3. Julemesse - Juledag. Jes 52,7-10; Hebr 1,1-6; Joh 1,1-18 (kortere form: Joh 1,1-5,9-14)

Tir 26 **DEN HELLIGE STEFAN - KIRKENS FØRSTE MARTYR.** Apg 6,8-19 og 7,54-60; Matt 10,17-22

Ons 27 **JOHANNES EVANGELISTEN -** 1 Joh 1,1-4; Joh 20,2-8

Tor 28 **DE USKYLDIGE BARN I BETLEHEM -** 1 Joh 1,5-2,2; Matt 2,13-18

Fre 29 (Den hellige Thomas Becket) 1 Joh 2,3-11; Luk 2,22-35

Lør 30 1 Joh 2,12-17; Luk 2,36-40
Tidebønn for uke 2

SØN 31 DEN HELLIGE FAMILIE - Sir 3,2-

JANUAR

Man 1 **GUDS HELLIGE MOR MARIA** [Verdensfredsdagen]. 4 Mos 6,22-27; Gal 4,4-7; Luk

2,16-21

Tir 2 De hellige Basilios og Gregorios. 1 Joh 2,22-28; Joh 1,19-28

Ons 3 1 Joh 2,29-3,6; Joh 1,29-34

Tor 4 1 Joh 3,7-10; Joh 1,35-42

Fre 5 1 Joh 3,11-21; Joh 1,43-51

Lør 6 1 Joh 5,5-13; Mark 1,7-11 eller Luk 3,23-38 (eller 3,23,31-34,36,38)
Det hellige År avsluttes i dag i Roma i forbindelse med festen for Herrens Åpenbaring
Tidebønn for uke 3

SØN 7 HERRENS ÅPENBARING. Jes 60,1-6; Ef 3,2-3a,5-6; Matt 2,1-12

Man 8 **HERRENS DÅP.** Jes 40,1-5,9-11; Tit 2,11-14 og 3,4-7; Luk 3,15-16,21-22 (eller Jes 42,1-4,6-7; Apg 10,34-38; Luk 3,15-16,21-22)

Tir 9 Hebr 2,5-12; Mark 1,21b-28

Ons 10 Hebr 2,14-18; Mark 1,29-39

Tor 11 Hebr 3,7-14; Mark 1,40-45

Fre 12 Hebr 4,1-5,11; Mark 2,1-12

Lør 13 (Den hellige Hilarius) Hebr 4,12-16; Mark 2,13-17
Tidebønn for uke 4

SØN 14 2. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Jes 62,1-5; 1 Kor 12,4-11; Joh 2,1-11

Man 15 Hebr 5,1-10; Mark 2,18-22

Tir 16 Hebr 6,10-20; Mark 23-28

Ons 17 Den hellige Antonius abbeden. Hebr 7,1-3,15-17; Marl 3,1-6

Tor 18 Hebr 7,25-8,6; Mark 3,7-12

Fre 19 Den hellige Henrik av Finland. (valgfrie minnedagslesninger) Hebr 8,6-13; Mark 3,13-19

Lør 20 (Den hellige Fabian) (Den hellige Sebastian) Hebr 9,2-3,11-14; Mark 3,20-21
Tidebønn for uke 1

SØN 21 3. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Neh 8,1b-4a,5-6,8-10; 1 Kor 12,12-30 (eller 12-14,27); Luk 1,1-4 og 4,14-21

Man 22 (Den hellige Vincent) (valgfrie minnedagslesninger) Hebr 9,15,24-28; Mark 3,22-30

Tir 23 Hebr 10,1-10; Mark 3,31-35

Ons 24 Den hellige Frans av Sales. Hebr

10,11-18; Mark 4,1-20

Tor 25 **APOSTELEN PAULUS' OMVENDELSE -** Apg 22,3-16 eller 9,1-22; Mark 16,15-18

Fre 26 De hellige Timoteus og Titus. (Den hellige Øystein) 2 Tim 1,1-8 eller Tit 1,1-5; Luk 10,1-9.

Lør 27 (Den hellige Angela Merici) Hebr 11,1-2,8-19; Mark 4,35-41
Tidebønn for uke 2

SØN 28 4. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Jer 1,4-5,17-19; 1 Kor 12,30b-13,13 (eller 13,4-13); Luk 4,21-30

Man 29 Hebr 11,32-40; Mark 5,1-20

Tir 30 Hebr 12,1-4; Mark 5,21-43

Ons 31 Den hellige Johannes Bosco. (valgfrie minnedagslesninger) Hebr 12,4-7,11-15; Mark 6,1-6

FEBRUAR

Tor 1 Hebr 12,18-19,21-24; 6,7-13

Fre 2 **HERRENS FREMSTILLING I TEMPLET.** Mal 3,1-4 eller Hebr 2,14-18; Luk 2,22-40 (eller 22-32)
I Tromsø (domkirken): **VIGSELSFEST FOR VOR FRUES DOMKIRKE I TROMSØ.** Esek 37,1-2,8-9,12; 1 Kor 3,9b-11,16-17; Joh 2,13-22

Lør 3 Den hellige Ansgar. (valgfrie minnedagslesninger) Hebr 13,15-17,20-21; Mark 6,30-34
I Tromsø Stift (utenom domkirken): **VIGSELSFEST FOR VOR FRUES DOMKIRKE I TROMSØ.** Esek 37,1-2,8-9,12; 1 Kor 3,9b-11,16-17; Joh 2,13-22
I Tromsø (domkirken): **HERRENS FREMSTILLING I TEMPLET.** Mal 3,1-4 eller Hebr 2,14-18; Luk 2,22-40 (eller 22-32)
Tidebønn for uke 3

SØN 4 5. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR. Jes 6,1-2a,3-8; 1 Kor 15,1-11; Luk 5,1-11

Man 5 Den hellige Agathe. 1 Mos 1,1-19; Mark 6,53-56

Neste nummer utgis 5. februar 2001. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Redaksjon:

Unni Klepper Joynt
(ansvarshavende redaktør)
Olav Egil Aune
May-Lisbeth Myrhaug

Faste medarbeidere:

Bernt Eidsvig
Liv Greni
Albert Raulin o.p.
Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 16, 0177 Oslo

Redaksjon: Tlf. 23 21 95 48 - Fax: 23 21 92 43

Ekspedisjon: Tlf. 23 21 95 00

Årsabonnement (Norge): kr. 220,-

Øvrige europeiske land: kr. 230,-

Andre verdensdeler: kr. 240,-

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

31

**St.
OLAV**

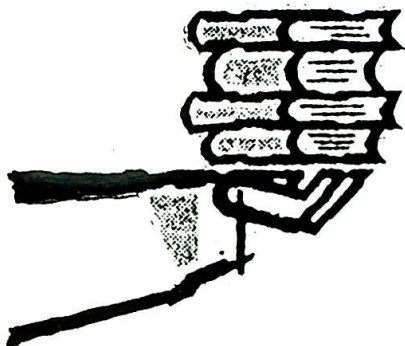
BOKHANDEL

AKERSVEIEN 14

0177 OSLO

TLF. 23 21 95 55

FAKS. 21 23 95 55

VI GIR DEG GODE JULEGAVEIDEER:

Margareth Mulvihill:

" HELGENER OG MARTYRER "

Luther Forlag, 2000. Ib. Kr. 228,-

I ord og bilder møter vi over 50 av Kirkens mest kjente helgener. Boken passer godt for barn og ungdom.

J. R. Porter:

" JESUS KRISTUS "

Historiens Jesus, Troens Kristus.

Verbum, 1999. Kr. 1999

Her presenteres det siste innen

Jesus - forskningen. Boken er rikt illustrert.

Anne Lidèn:

" OLAV DEN HELIGE I MEDELTIDA
BILDKONST. "

Legendmotiv ock attribut.

STOCKHOLM 1999. Ib. Kr. 575,-

Avhandlingen om Olav den Hellige presenterer

bilder av martyrkongen i kunstverk fra hele middelalderen i Skandinavia og det øvrige Europa.

ÅPNINGSTIDER FRAM MOT JUL:

HVERD.: 10.00 - 18.00

TORSD.: 10.00- 19.00

LØRD.: 10.00 - 15.00

Porto betalt
ved innleveringen
P.P.
Norge/Norvège

Blikk på tiden

Friskoler - fysj og fysj!

Enhetskoletanken er nærmest et Edogme for Arbeiderpartiet. Naturlig da at kirke- og undervisningsminister Trond Giske har liten tro på friskoler. Det har heller ikke hans partifeller i skolestyret i Bodø, som sier nei til en liten katolsk barneskole (for friske debattde- taljer se s. 24 i dette nr.) Giskes tro på at Den norske kirke trenger departemental overvåking skal vi la ligge: Statsråder går sjelden inn for å minske eget makt- område, enn si nedlegge seg selv. At ulike Giske-innspill indirekte synes å bidra til statskirkens undergang og Den norske kirkes frigjøring, er en annen sak.

Men altså: Friskolene. Under Aps landsmøte nylig påtalte Giske, ikke for første gang, den ensretting og sortering og de uheldige skillelinjer han mener disse skolene står for. De fører, ifølge Giske, til at vi får én skole for kristne barn, én for muslimske barn, én for rike, én for flinke etc.

I Vårt Land (15/11) tar Helge Vatne i Kristne Friskolers Forbund, hvor også de katolske skolene er med, velgjørende til motmæle. Ad "sortering" skriver Vatne: "Å gå på en friskole handler om valg. Sortering er noe annet, for da finnes det en som sorterer. Ingen ville finne på å kalle det sortering når noen familier velger at barna skal gå i korps, mens andre velger fotball og kor." Og om "skillelin- jer": Giske "vet utmerket godt at dagens norske lover ikke gjør det mulig å lage private grunnskoler bare for rike eller bare for flinke". Imidlertid, hvis Aps forslag om redusert statstøtte til livssyn- skoler vedtas, må disse skolene enten pakke sammen eller "legge seg på et skolepengenivå som bare de rike kan makte". Og hva ensretting angår: All oppdragelse er "ensretting i den forstand at det handler om å styre barna i én ret-

ning, nemlig mot målet. Målet kan være forskjellig, men det som er sikkert, er at kristne friskoler legger vekt på at barn skal lære å vise respekt og toleranse over- for dem som tror, tenker og mener annerledes enn en selv. De som driver slike skoler, vet nemlig hvordan det er ikke å bli respektert for sitt livssyn. Uak- septabel ensretting får vi, når den som har makt, fjerner valgmuligheter der fri- het er en rett."

Friskt, altså, fra Vatne, som undrer om det kanskje er "ensartede elevmiljøer Giske er redd for når han tar i bruk ordet ensretting". I så fall: "den skolen i Oslo som sannsynligvis kan skilte med det mest uensartede elevmiljøet, er den kristne friskolen St. Sunniva!"

Vennlig takk til Vatne for både reson- nement og reklame! Og for kjærkommen anledning til endelig å servere en vella- gret lesefrukt: fra St.Olav nr. 14-1895! Da var bladet seks år gammelt, "Blikk på tiden" ikke oppfunnet (det kom vel 50 år senere med pater Hallvard Rieber- Mohn), men daværende redaktør, prefekt Fallize, hadde blikk for mangt. Som altså følgende innsender i Finmarks- posten fra 18. mars. 1895 med over- skriften "Til foreldre, lærere og foresat- te". Brevskriveren ber innledningsvis "alle og enhver, der har den opvoksene ungdom under sin varetægt" om å bidra til at de unge "opfører seg anstændigere i

byens gader end tilfældet er", og fortset- ter:

Det er en skandale og en skam for stedet, at fremvoksene skolebørn, ja endog de, der gaar og læser til konfirmationen, skal findes blandt pøbelhoben. Gamle folk, der er oppe i de 60, kan for tiden ei faa gaa sin lovlige gang gjen- nom gaderne uden af pøbelsværmen at følges med raab og skrig. samt tituleres med alle optænkelige øgenavn.

Torsdag den 7. mars blev et katholsk barn bragt til den sidste hvile, men børneflokken, deriblandt flere konfirmander, kom løbende med skrig og skraal over folkeskolens plankeverk og forhindrede udførelsen af de af kirken ordinerede ceremonier ved jordefær- den. Ja, nogle var saa uforskammede, at de tog og loftede i pastorens klæder og samtidig skreg adskillige latinske ord, - som de vist ikke forstod betydningen af - saaledes, at præsten maatte ophøre med en paabegynt bøn. Tænk, hvilken skam for vår by, at en autoriseret kris- telig begravelse ei kunde udføres, uden at den assisteres af politimyndigheden, og at rolighedsforstyrrelserne tilhører den ungdom- mens blomst, der staar under foreldres, fore- sattes og læreres tilsyn.

Hammerfest, den 13de mars 1895.

L.M.

Rosinen er St.Olavs usignerte kommentar, utvilsomt Fallizes klo: "Disse linjer ærer indsenderen; men de kjendsg- jerninger, han omtaler, ærer lidet Ham- merfest skolestyre. Og dette samme styre vilde i fjor tvinge børn, som søger til den katholske skole, hvor de faar en anstændig opdragelse, til at forlade den og at søge disse samme folkeskoler, hvis opdragelses frugter her offentlig udstilles. Kun øvrighedens mellemkomst har kunnet bevare den katholske skoles elever fra disse mønsterskoler."

Som man ser, friskoledebatt er intet Snytt nord for Polarsirkelen! Hvor kreative katolske nonner for årtier siden dro i gang en for landsdelen flagrende ny undervisningsinstitusjon: en ballettskole! Samt ungdomsklubb! Dog ikke i Ham- merfest - men i Bodø! *Observatoria*

John Ryan

(St. Jude er helgen for håpløse tilfeller!)